

טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ג

תורת כהנים – פרשת נגעים

פישר זלמן, אלעזר לב

פרק המבוא נכתב עם ר' אלעזר לב הי"ו, פרק פרשת נגעים נכתב עם ר' אלעזר לב הי"ו, בפרקי פרשות השבוע, כמעט כל שבוע שני הוכן בהתיעצות עם הרב יעקב ויגדור הי"ו, שואל ומשיב בכלל אור משה בתל-אביב. תוכן נידון בשעור דו-שבועי משותף לכוללים אור משה ונתיבות צבי בתל-אביב.

הצעות אנשים שונים הי"ו, רשומות עם שמותיהם במקום ההצעה העיון טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, נמצא בהתפתחות מתמדת והדבר מתבטא בשנויים מהשערות על התפקידים בעבר המופיעות בפרקים מ-2 והלאה אל ההשערות על תפקידי הטעמים שבפרק 1 שהן ההשערות בעת ההוצאה לאור תשרי התשע"ד.

חלוקת הפסוקים, חלוקת דברי חז"ל וההסברים שחלקן מסומנים טטוד"ל/טט הם בגדר השערות ע"פ ספירת דרכי לימוד הנראים עקביים במקראות שונים. שמות דרכי הלימוד בהשאלה בלבד מי"ג ול"ב ועוד מידות.

מלות מפתח: טעם, טעמי המקרא, הלכה, מדרש, תבנית, צופן
Keywords: Cantillation, Biblical Accentuation, Trop, Jewish Law, Exegesis, Pattern, Code

קיבלתי מתנה נפלאה מהקב"ה ואני מחלקה לכל. כל המעתיק הרי זה משובח, ושיקיים הנאמר ב-(**פרקי אבות פ"ו מ"ו**) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר (**אסתר ב,כב**) **נְתַאמְרָא אֶסְתֵּר לְמַלְכָּא בְּשֵׁם מַרְדְּכָי:**

טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ג
תורת כהנים – פרשת נגעים

I ISBN 978-965-91868-2-2

9 789659 186822

הוצא לאור ע"י הכותב, תשרי התשע"ד
הדף היומי 5 ד' 13 תל-אביב ת"ו 6944027,
ת"ד 43246 ת"א 6143201

אברהם צבי קלוגער

ראש ישיבת נזר ישראל
ללימוד הגגלה והנסתר
פנימיות התורה והחסידות
בית שמש

בס"ד, ראש חודש חשוון תשי"ע

וענתה השיחה הזאת לעד, על ידך נלבב וקרוב, איש חמודות גולה לו רח,
מלא חכמה ומדע, ירא את השם במצוותיו חפץ מאד,
ועל זכותיה אמר וכתוב "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', אשרי נוצרי עדותיו בכל
לב יודשוהו", מוכה הרבים בתורה ובמצוות,
הלא הוא מידענו וידינו החשוב היקר
הרב רבי זלמן פישר שיחי לאוי"ט

בדבר אשר יגע ומצא כדי חלקו בתורתנו הקדושה, שיטה סדורה ומפלאה על דרך טעמי
המקרא, דברים נפלאים דרמיו בסוד הטעם
ושופכים אור יקרות על כל קוץ והג בעטמים המקובלים לנו מסיני.

הדברים היקרים מדברים בעד עצמם - כאשר תחזינה עיני הלומד בענינים המסולאים בפז.
ואף אנכי נפלאתי על גילוי חידוש האור הזה, שבמדה מסוימת דדי היא דלת חדשה אל
היכל פנימי בתורה, להיכנס דרכה אל יקר פלאי עומק גנוזות טעמי הגניזה בתורתנו
הקדושה - האוצרים בתוכם פרי"ס שלם מגלות התהי"ק וסתריה. טעמו וראו כי טוב ה'.

ונודע מה כתב באר"י הקי ד"טעמים בחכמה" - והארת הטעמים היו הארת אור החכמה,
אורו של משיח, דבוחד חדש (בראשית) כתב דמשיח עתיד לעדת החכמה כדכתיב "ותה
עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה". וכן אי' בזה"ק (ויקרא יז) דמשיח איקרי כהן - בסוד הכהן
המשיח - דמשיח בשמן החכמה השופע על המלכות.

הלא באתי כי אם לערף ברכתי לחאי גברא יקרא, אשריו ואשרי חלקו, אשר בידעי ובמכירי
קאמינא בדבר יראתו הקדמת לחכמתו הנפלאה -
וכל אשר לו, זכה לכן מכה יגיעה טהורה, ב"ראשית חכמה יראת ה'".

וידא רעוא מן שמיא, לאמצו ולברכו ולחזקו להאיר את אורו בעולם - ולהפיץ מעיינותיו
חוצה מתוך שובע שמחות ונעימות נצח, בבריאות גופא ונהדרא מעליא לו ולכל אשר לו,
ובמזדה בימינו "יטק לעם לב חדש, לשודר בפיהם שיר חדש, שיר מפואר ומחודש, על כל
שיר מזלזל ומקודש" (כלשן חפייס, יצר לפרשת וצדק), וזכה כולנו במזדה לאורו אבי"ד.

בכתב חותם לכבוד התורה הק' ולומדיה העוסקים ברזיה

אברהם צבי קלוגר

		תוכן העניינים
	6	1 טעמי המקרא וקשרם לדרשות חז"ל
6		1.1 תמצית העיון בתבנית טעמי המקרא בתורה
6		1.2 מבוא, טעמים כחלק מדרכי לימוד התורה
9		1.3 עיון בפסוקי תנ"ך אחדים ללימוד בטעמי המקרא
11		1.4 סדר הבירור
11		1.5 חלוקת הטעמים הידועה לעוצרים ומשרתים-מחברים.
12		1.6 מעבר מתפקידי טעמים כעוצרים ומחברים לתפקידי דרישה ע"פ טעמים ותבניות טעמים.
15		1.7 הגדרה מפורטת של תפקידי טעמים ותבניות טעמים לדרישת הכתובים
22		1.8 רישום מתמטי של תפקידי תבניות הטעמים לחלק מהתבניות.
24		1.9 טבלת ספירה של תבניות טעמי מקרא בתורה ע"פ גירסת הכתר הממוחשבת
	27	2 דפי פרשות השבוע שנת התשע"ג, בראשית
27		2.1 בראשית א,א
29		2.2 בראשית נח ו,ט
31		2.3 בראשית לך-לך יב,א
33		2.4 בראשית וירא חי,א
35		2.5 בראשית חיי שרה כג,א
38		2.6 בראשית תולדת כה,יט
39		2.7 בראשית ויצא כח,י:
41		2.8 בראשית וישלח לב,ד
44		2.9 בראשית וישב לז,א:
46		2.10 בראשית מקץ מא,א:
48		2.11 בראשית ויגש מד,יח
50		2.12 בראשית ויחי מז,כח
	52	3 דפי פרשות השבוע שנת התשע"ג, שמות
52		3.1 שמות א,א
54		3.2 שמות וארא ו,ב
56		3.3 שמות בא ז,כו
58		3.4 שמות בשלח יג,יז
60		3.5 שמות יתרו יח,א
61		3.6 שמות משפטים כא,א
63		3.7 שמות תרומה כא,א
65		3.8 שמות תצוה כז,כ
65		3.8.1 בבלי מגילה ב
68		3.8.2 בבלי מגילה יב
69		3.9 שמות כי תשא ל,יב
71		3.10 שמות (ויקהל פקודי) ויקהל לה,א
	73	4 דפי פרשות השבוע שנת התשע"ג, ויקרא
73		4.1 ויקרא א,א
75		4.2 ויקרא צו ו,ג – בבלי ערובין ב, ג, ד
75		4.2.1 ויקרא צו ו,ג
77		4.2.2 בבלי עירובין ב
78		4.2.3 בבלי עירובין ג
78		4.2.4 בבלי עירובין ד
79		4.3 ויקרא שמיני ט,א
81		4.4 ויקרא תזריע יב,א
85		4.5 ויקרא אחרי מות טז,א
87		4.6 ויקרא אמר כא,א
89		4.7 ויקרא בהר כה,א
	91	5 דפי פרשות השבוע שנת התשע"ג, במדבר
91		5.1 במדבר א,א
96		5.2 במדבר נשא ד,כא
98		5.3 במדבר בהעלתך ח,א
100		5.4 במדבר שלח-לך יג,א
102		5.5 במדבר קרח טז,א
104		5.6 במדבר חקת יט,א
106		5.7 במדבר בלק כב,ב
108		5.8 במדבר פינחס כה,י
111		5.9 במדבר מטות לב,ב
	113	6 דפי פרשות השבוע שנת התשע"ג, דברים
113		6.1 דברים א,א
115		6.2 דברים ואתחנן ג,כג
117		6.3 דברים עקב ז,יב

121		דברים ראה יא,כו	6.4
121		הלכה	6.4.1
123		נקודת ציון בהר הבית מהכתוב בתורה.	6.4.2
125		דברים שפטים טז,יח	6.5
127		דברים כי-תצא כא,י	6.6
129		דברים כי-תבוא כו,א	6.7
131		דברים נצבים כט,ט	6.8
	133	ויקרא פרשות תזריע מצורע	7
133		ויקרא תזריע יב – תורת היולדת	7.1
136		ויקרא תזריע יג – פרשת נגעים ע"פ תורת כהנים (ספרא)	7.2
226		השמר בנגע הצרעת - השלמת נגעים דברים כי-תצא כד,ח	7.3
229		נספח השוואה בין אבלות, גדוי, מצורע	7.4
232		ויקרא מצורע יד	7.5

העיון החל בהתשס"א-ס"ב, תחילת כתיבת פרק כללי והשערות אייר התשס"ד, גירסא א' חי אייר התשס"ה, גירסא נוכחית אדר התשע"ג

1 טעמי המקרא וקשרם לדרשות חז"ל

1.1 תמצית העיון בתבנית טעמי המקרא בתורה

העיון מגלה, ע"פ הפסוקים שנבדקו בתורה, כי בתוך אוכלוסית הטעמים (בד"כ) של התורה, קיים (בהסתברות סטטיסטית) מתאם בין האופן (איך ולפעמים גם מה) שהתורה שבע"פ דורשת את הכתוב ללמוד ההלכה ובין מופע תבנית הטעמים במקום הדרשה באחד או יותר מהתפקידים של תבנית הטעמים, שאובחנו במקומות שנבדקו. זה לא שולל הימצאות תפקידים נוספים שבע"פ עשויים עוד להתגלות.

תבניות טעמים מסוימות הן בעלות מאפיינים מסוימים של מידות שהתורה נדרשת בהן, הן מבין י"ג מידות המנוסחות ע"י רבי ישמעאל בן רבי יוסי הגלילי והן מבין ל"ב או יותר מידות המנוסחות ע"י רבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי והן מבין אלו שמופיעות בתורה שבע"פ ולא נוסחו ע"י התנאים האלו. אבל תפקידי תבניות הטעמים, שאובחנו, אינם זהים עם המידות שהתורה נדרשת בהן.

עדות מצטברת תומכת בהשערה כי קיים מתאם בין תוכן משניות, ברייתות, דרשות גמרותיות, הלכות רמב"ם ובין תבניות טעמים.

על בסיס השערות בתורה נמצא גם מתאם בפסוקי נ"ך שנבדקו.

בתורה, ע"פ גירסת הכתר הממוחשב, יש 79978 מלים, ו- 84367 סימני טעמי המקרא (כולל מקף וגעיה) ובלעדיהם 69606. תבניות טעמי המקרא של התורה, כפי שהתגבשו, מכילות טעם אחד, שנים, שלושה, ארבעה, חמישה ויותר טעמים. ההשערות מבוססות, עד תשרי התשע"ד, על בערך 8.88% מהמספר 69606 ועוד 1.21% בפר' נגעים (פר' תזריע, ויקרא) ועל כ-2500 דוגמאות מקוטלגות ומאות אחדות שעדיין לא קוטלגו. ככל שהמידגם של המופעים של מקראות הנבדקים גדל, כך גדלה ההסתברות לזיהוי תפקידי תבניות הטעמים איך לדרוש את הכתוב ולפעמים גם מה לדרוש כדי ללמוד הלכה. העיון אינו מחפש להציג הסבר מחלט לתפקידי תבניות טעמי המקרא בתורה.

1.2 מבוא, טעמים כחלק מדרכי לימוד התורה

הָלַלוּ יְהוָה פְּאוֹרְהָ הוּ בְּכָל-לַיְלָה בְּסוֹד יְשָרִים וְעֵדָה: (תה' קיא,א) וְאָקֵד וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לָהּ וְאֶכְרַךְ אֶת-הו' אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אֲבָרְכֶהָם אֲשֶׁר הִנְחֵנִי בְּיַרְדְּךָ אֲמֵת לְקַחַת אֶת-בֵּית-אֶחָי אֲדֹנָי לְבָנוּ: (בר' תולדות, כד,מת), על שהדרכני בית א-דני לבוא אל חלקי בתורה.

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה (פרקי אבות פ"א מ"א). משה קבל תורה מסיני וגו' ובתוך זה קבל את טעמי המקרא.

התורה כתובה ברצף מלים ללא סימני פסוק, ללא סימני ניקוד, וללא סימני הטעמה. הרמזים היחידים לפיסוק הם לפיסוק פרשיות והפרדה בין חומש לחומש. מעל מספר קטן של אותיות מסוימות יש נקודה לציין דרשה במילה על בסיס קריאה שונה של המילה לצורך הדרשה. ברבות השנים אבדה הבקיאות המלאה במלים מלאות או חסרות, היינו אותיות ו"ו ויו"ד במלים שונות. עד כאן היה תיאור מישור או קומת הכתוב.

מעל הכתוב נמצאות קומות של מסורות של תורה שבעל-פה שמסר הקב"ה למשה רבנו וביניהם תורת התגים, תורת הטעמים ותורת הניקוד. שתי האחרונות קובעות הקריא כפשוטו, פיסוק הפסוקים, ותורמות לדרישת התורה למשל בשנוי בין הכתיב ובין הקריא.

מקובלים ארבעה אופני לימוד כלליים בתורה. פשוט, דרש, רמז, סוד, שראשי תיבותיהם הם הנוטריקון פרד"ס. בכל קומה כזאת התורה נדרשת באופנים שונים. קומת הפשט עוסקת בהלכה ובמעשה אבות סימן לבנים שגם מהם נלמדים ענייני הלכה. ב-**הקדמת הרמב"ם למשנה**¹ מסווג כלל ההלכה לחמשה סוגים: א' קבלה למשה; ב' הלכה למשה מסיני; ג' דרישת הלכה בכללי דרשות ידועים המבוססים על התוכן; ד' הלכה שיש בהן מחלוקות; ה' הכרעות רבנן בעניינים שונים כגון מינהג. העיון מגלה כי טעמי המקרא בתורה, ובמה שזכינו לברר בנ"ך, בנוסף לתפקידיהם הידועים (פיסוק, הטעמה, קריאה בנגינה, שינוי ניקוד) מציינים דרכי לימוד בפרד"ס וכעין מידות לדרשת הכתובים, אפשר שמרמזים לחלק מהלכות שהן קבלה והלכה למשה מסיני, עוזרים בהבנת מחלוקות ולפעמים מהווים שרש להלכות מדרבנן ולמנהגים.

אסמכתאות אחדות לעיון והסקות מהם לתפקידי טעמים בהלכה ובאגדה בנוסף על דרשות בתורת הסוד.

¹ מתוך הקדמת הרמב"ם למשנה

עמי' א ... נמצא לפי הכללים שהקדמנו שכל הדינים הקבועים בתורה נחלקים לחמישה חלקים. החלק הראשון, הפירושים המקובלים ממה שיש להם רמז בכתוב או שאפשר ללמדם באחת המידות וזה אין בו מחוקת כלל וגו' החלק השני, הם הדינים שבהם אמרו שהם הלכה למשה מסיני, ואין אליהם ראייה ... וגם זה ממה שאין בו מחלוקת. החלק השלישי, הם הדינים שנלמדו באחת המידות ובהם נופלת מחלוקת... ונפסק בהם הדין כדעת הרוב לפי הכללים שהקדמנו וגו' החלק הרביעי, הם הדינים שקבעום הנביאים והחכמים שבכל דור ודור על דרך הגדר והסייג לתורה, והם שצוה ה' לעשותם באופן כללי באמרו **ושמרתם את משמרתו וגו'** החלק החמישי, הם הדינים שנעשו בדרך העיון להסדרת העניינים שבין בני אדם, דבר שאין בו הוספה ולא גרעון, או בעניינים שהם מפני תקון העולם בענייני הדת, והם שקוראים חכמים תקנות ומנהגות. וגו'

נמצא שכלל הדינים האמורים במשנה נחלקים ... לפירושים מקובלים ממה שיש להם רמז בכתוב או אפשר ללמדם באחת המידות, ומהם הלכה למשה מסיני, ומהם שנלמדו באחת המידות ובהם נפלה מחלוקת, ומהם גזרות, ודינים בדרך העיון וגו'

שנים רבות הייתי מודע לדרשות אחדות של הגר"א על טעמי המקרא². בעזוהי"ת עלה בדעתי, שיתכן לעסוק בכל טעמי המקרא ולעיין בשייכותם לדרשות חז"ל שיתכן ומהוות להם רמז. הרב יוסף רפאל פאלוך זצ"ל הציע להסתכל על תפקידי הטעמים ע"פ עליונים אמצעים ותחתונים ע"פ תורת האר"י בספר שערי הרמה"ל. נושא טעמים עליונים אמצעים ותחתונים נדרש גם שער ההקדמות לרבי חיים ויטאל ע"פ תורת האר"י. נאמר ב-**בבלי פסחים קי"ט, מאי** למכסה עתיק יומין זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי ניהו סתרי תורה ואיכא דאמרי זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין מאי ניהו טעמי תורה. אפשר כי זה רומז ללימוד התורה בדרך הפרד"ס ע"פ תוכן וגם למתגלה מן העיון ע"פ תפקידי הטעמים המדריכים איך לדרוש את הכתוב (הערת רב י"מ כרמל נ"י על עיון זה). **זהר שמות** (שני בפר') **יתרו צגב**, פסוק (כ"ג) **לֹא תִרְצַח לֹא תִנְאַף לֹא תִנְגַּב** אי לאו דפסקא טעמא ... (היינו טעם טפחא = טרחא) ע"י ההפסקה של הטעם בית דין יכול לדון נפשות, אדם יכול להוליד, ב"ד יכול לגנוב דעת ולהוציא אמת לאור. ב-**תקוני הזהר חלק ב'** יש דרשות ע"פ טעמי המקרא בתורת הסוד ואפשר כי יש להם תפקידים שלא הובנו על ידי עד עתה. ביניהם גג ז"ן במילה **זרקא** נמשל למאזניים. אפשר להשתמש בהמשלה זאת במובן של מעלה ומוריד, מוסיף וגורע, מקרב ומרחיק, מאריך או מקצר (עצם, זמן). צורת **זרקא** כמתאר כריכה, תנועה תנועתית. (ג סיון התשע"ג) **תיקון כ"א** רבי"ע דיוקנא דמיא דרומ"ח ופי' **מתוק מדבש** ע"פ הגר"א וכסא המלך שהוא צורת מרובע מחודד בד' צדדיו. אזלא גרש (=קדמא אזלא) ו-גרשיים – גרש (כעין יציאה). בספר **הכוזרי**, מאמר שני, סעיף פ' נמצאת התיחסות קצרה לנושא הטעמים והמפרשים רב מרדכי גניזי ובעל "אוצר נחמד" הרב ישראל הלוי מסבירים את השפעת הטעמים על הניקוד, ראה סעיף תפקידי **אתנה. סלוק. זקף (קטן ול-גדול). סגול. רביע. שלשלת. רבינו בחיי על התורה** (הפניית הבחור יצחק שאול אוילברט נ"י) חלק ד' מפתחות, ע' תרגו, ערך טעמים ונקודות, ... מתוך הטעמים שבתורה אנו מבינים מה שלא נכתב בה, כענין התנועות שבאדם שמתוכם נדע כוונת לבו, א שכא... ראה טעם **פזר** – מעביר שפע **חובות הלבבות** שער ג' פ"ד (הפניית הרב עזריאל זילברברג הי"ו) מתוארות עשר שיטות לימוד בתורה והשלישית בין היתר חיפשה הסבר לנגינות (טעמי המקרא), אבל מביקורת של חובות הלבבות עליהם נראה שלא עסקו בדרשות חז"ל ולא בקשר בינם לתבניות הטעמים. העיון הזה מנסה לזהות קשר בין מופע תבנית טעמים ובין דרשות חז"ל. **אמרי נועם** אפשרות לתפקיד לצירוף בין הטעמים זקף-קטן זקף-גדול³. (ספר) **טעמי הטעמים** – יצחק בן יעקב הכהן (אוצר החכמה) פוענח מכת"י ע"י גרשום שלום, הובא לדפוס שנת התרפ"ז⁴. ספר בן ארבעה עמודים העוסק בתורת הסוד. מתוכו למדנו (א) טעם רביעי בין היתר מלמד על עצם רביעי (ב) תלשא בתפקיד תלוש ומגורש. (ג) אזל"א-גר"ש – לגרש ממחיצתו, (טט – כעין יציאה) (ד) שני גרישי"ן – זה לגרש זה וזה לגרש זה (טט – כעין יציאה) (ה) דרג"א תבי"ר – דרג"א כדמות שלושה שברים ע"י תביר. תביר - לשבור. (ו) פזר-גדול – פירוד, פיזור י"ב שבטים זה מזה (ז) זקף-קטן – יש ב' נקודות הם שני שרים (טט – שני עצמים) (ח) מאריך טרחא – מאריך (טט – זמן) טורח (טט – צרות) הגלות **מגלה עמוקות פ' בהעלתך** (הפניית הרב רפאל שוואב הי"ו) סוד טעמי המקרא: 'זרקא סגול' - מי שזרוק במחשבתו וכוונתו בכריכה: ... 'מונה רביעי' - אף שאנו מונחים בגלות רביעי הזה, 'מהפך פשטא' - יהפך הקב"ה ויפשוט העקימות של נחש הקדמוני שכוונת על עקבו. 'זקף קטן' - כי קטן יעקב וזקוף הקב"ה: מסקנה: (א) זרקא – בתפקיד כריכה, אפשר מבטא תנועה שמוסיפה או גורעת, מקרבת ומרחיקה, (ב) סגול – דבר הסומך לדבר, אפשר דומה אבל לא דווקא שווה לו, (ג) מונה רביעי – קשר למספר ארבע, (ד) מהפך פשטא – בתפקיד היפוך – הוצאה ממצב אחד (כאן עקום) והעברה למצב אחר (כאן קו פשוט – ישר) (ה) זקף-קטן – בתפקיד הקמה, אפשר שבמובן של קומה מעל קומה, זהו שתי קומות

עיון זה עוסק בתפקידי טעמי המקרא בד"כ בחמישה חומשי תורה, בנסיון להוכיח בעזוהי"ת שלטעמי המקרא יש תפקידים (בנוסף להבנה תחבירית) המהווים רמז לדרשות חז"ל בפסוקים. העיון עוסק בעיקר בתורה ומעט בנ"ך (טעמי כ"א ספרים) וכמעט ללא מימצאים במערכת השונה של טעמי שלושה הספרים איוב, משלי, תהלים. והנה מפרש רש"י את (**בבלי יומא פ"א**) אביי אמר כדתנא⁵ (**דב' ואתחן ויה**) **וְאֶהְיֶה אֶת הַיָּם וְאֶלְהִיָּהּ** שיהא שם שמים מתאהב על ידך (**רש"י לחברין**), שיהא קורא (**רש"י מקרא**) ושונה (**רש"י משנה**) ומשמש תלמידי חכמים (**רש"י** ללמוד תורה והב"ח מתקן תלמוד) היא יישוב **טעמי המשניות** מה **טעמן** ומהיכן למדו.

ועל-פי זה אולי אפשר לומר כי במקומות הרבים בגמרא כאשר נאמר **מאי טעמא** ומובא קרא חלקי או מלא, בעצם מרומז לטעמי המקרא התומכים בדרשה.

מובן מאליו, שאין כאן כוונה להקיף את כל טעמי המקרא בחמשה חומשי תורה ובספרי נ"ך, אלא ניסיון למצוא כמה שיותר פסוקים בהם יש אותם תבניות טעמי מקרא עם דרשות חז"ל או ביאורים בפסוק שנוכל לומר שתבניות הטעמים הנהיות מרמזות לאותו תפקיד. גם בפסוקים שעסקנו בהם, לא הסברנו בד"כ את כל הטעמים ואת כל תפקידי הטעמים.

כדי למנוע כל לעז, ובפרט שבחז"ל ישנה התייחסות מועטת לטעמי המקרא, לכן הריני מודיע שהעיון אינו בא לחדש בדבר הלכה אלא להאיר הכתוב מפנים של הטעמים, להצביע על כך שיכול להיות שתבנית הטעמים במקרא מסוים מרמזת על כך שכאן מונה עניין מסוים ויתכן שבמקומות אחרים דרך הלימוד באותה תבנית טעמים תהיה דומה והתוצאות תהיינה לפי תוכן העניין. ואם לא התבטאתי כל פעם ואמרתי אפשר שמרומז כך או אחרת או לעניות דעתי זה מפני מרוצת / מליצת הלשון כדי לא להכביד על עצמי ועל המעיין.

שגיאות מי יבין ומנסרות נקני, עשויות להיות מכתבתי, מהעתקות, ממקורות עם שיבוש שלא זיהיתי. כל הערה ותיקון יתקבלו ברצון כדי להוציא מלאכה מנופה ונמצא שם שמים מתאהב על הבריות ומתקדש.

לכתחילה קראתי לו **טוב טעם ודעת למהני פי במצותיך האמנתי** (תה' קי"ט, טו), כאשר באותיות **למהני** מרומז שמי י"ד למ"ן היינו: י"ד גי' ז' ז' ובצירוף ז' אחת לאותיות למ"ן עולה זלמן. וגם בארמית ד' מתחלפת עם ז' ומתקבל י' זלמ"ן. ראשי התיבות טטוד"ל או טט מציינות את הארותי והערותי (גם ט' לעתים מתחלפת בז'). אבל עם התגבשות ההשערות שמו **טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, ספר התשע"א**, ועתה מוצא לעולם **טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, ספר התשע"ג**

² ראה במאמר **טעמי המקרא במורשת אשכנז, ר' יונה עמנואל זצ"ל, המעיין תשס"ב, ד. 14 פסוקים בתורה, 1 באסתר**

ראה הספר **מדלג על ההרים-כהלכות הפסח** – תבניות טעמים אחדות ע"פ הגר"א, קדמא ואלא – קשר לשרש קד"ם, רביע – קשר לארבע, תביר – שבר

³ **אמרי נועם**, הרב הורוויץ מאיר בן אליעזר, מועדים וחדשי השנה חסידות {3} ע' 143, התרנ"ו (ע"פ אוצר החכמה מצאתי בגירסה 5 או 6)

⁴ נמצא באוצר החכמה במוצאי שבת, ל שבת ליל ראש חודש אדר התשע"ג

⁵ **דברים ואתחן ויה: וְאֶהְיֶה אֶת הַיָּם וְאֶלְהִיָּהּ בְּכַל-לִבְבִּי וּבְכַל-נַפְשִׁי וּבְכַל-מַאֲדִי:**

לאות חביבות נציג בתחילה את הברור הראשון שניסיתי לברר בקשר בין טעמי המקרא ודרשות חז"ל. והתוצאה שלהלן נמצאה כעבור שנים אחדות של עבודת ברור.

בעקבות התבוננות בתבנית הטעמים זרקא סגול בשלוש עשרה מידות של הרחמים ב-**שמות פרשת כי תשא** ובאותה תבנית המופיעה בפרשת ציצית **במדבר פרשת שלח** ובמופע הראשון של תבנית זאת בתורה בעשיית הרקיע ע"י הבורא יתברך שמו ב-**בראשית** ועם הידיעה של מאמר חז"ל הידוע שתכלת וכו' דומה לרקיע.

דוגמא זו משלבת ענין הלכתי עם אמונה בשלושה מקראות בתבנית טעמים זרקא סגול כאשר תפקיד התבנית הוא מוסיף מענינו על ענינו.

בראשית א, ז

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי-כֵן: הַרְקִיעַ בְּאֲמוֹנָה

שמות כי תשא לד, ו

וַיַּעֲבֹר ה' וְעַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחֵם וַחֲנֹן אַרְךָ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד נְאֻמָּת: י"ג מִיָּדוֹת שֶׁל רַחֲמִים כְּמִקּוֹר לְהִלְכוֹת סְלִיחוֹת

במדבר שלח לך טו, לט

וַהֲיָה לְכֶם לְצִיצִית וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וַחֲרַתְּם אֶת-קַל-מִצְנַת ה' וַעֲשִׂיתֶם אִתְּכֶם הַלְכוֹת צִיצִית כְּכַתְּוֵי הַשְּׂגָחָה פְּרִטִית

וְלֹא-תִחַדּוּ אַחֲרָי לְבַכְּכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם:

(במד' שלח טו, לט) וַהֲיָה לְכֶם לְצִיצִית – מונח זרקא סגול – בתפקיד מוסיף מענינו על ענינו, מוסיף מחוטי הציצית עליהם ע"י כריכת פתיל

אחד תכלת או לבן משמונה פתילי הציצית על שאר פתילי הציצית.

הציצית מקשרת אל **(בר' א, ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ** – מונח זרקא סגול הראשון בתורה, אף הוא מוסיף מענינו על ענינו כי כתוב רקיע

אחד ונדרש בחז"ל **רבי רקיעים** היינו שניים או שבעה רקיעים ומשמעותם האמונית, וגם נדרש בחז"ל הקשר בין ציצית לרקיע כגון **מדרש**

תהלים (בובר) מזמור צ ש-ציצית תכלת דומה לים ... וים לרקיע ... לקשת וקשת למראה דמות כבוד ה' ... מסתכלין בציצית כאילו

הדר שכינה עליהן ... **וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ** ... להקב"ה.

הציצית קשורה בטלית ומקשרת לי"ג מידות של רחמים הנלמדים בכתוב השלישי אף הוא בזרקא סגול **(שם' כי תשא לד, ו) וַיַּעֲבֹר ה' וְעַל-**

פְּנֵי וַיִּקְרָא, אף הוא מוסיף מענינו על ענינו כ-כנדרש ב-**בבלי ראש השנה זב, ז** אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו,

מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישאל חוטאין - יעשו לפני כסדר

הזה, ואני מוחל להם. הקב"ה כביכול התעטף בטלית כאילו הוסיף על עצמו ועבר לפני התבה כשליח צבור ללמד הלכות סדר תפלה

לסליחה.

במקביל להצבת הברור הראשון הנ"ל התחלתי בתהליך ברור בלימוד בבבלי מסכת מכות ואח"כ שבועות. במהלך הברור בגמרא

במדרשי חז"ל הקשורים להלכה, רשמתי את הטעמים במקראות המשמשים בסיס לדיון וגיליתי, מה שנראה לי, כעקביות בהתאמה חזרת

בין אופן הלימוד ובין טעמי הפסוק הנדון בפלוגתות וסוגיות אחדות ובין תבניות הטעמים. מתוך התמדה בסיעתא דשמיא בבדיקת הקשר

בין תבניות הטעמים ותהליך הברור ההילכתי והמסקנה בגמרא וכו' התפתחה ההבנה שיתכן ותבניות הטעמים בתפקידים שנמצאו והוגדרו

מהוות מעין כלי הדרכה להבין מקור לדרשות חז"ל שלא היו מובנות מדרשת הכתוב עצמו. יש להדגיש שלא כל סוגיה הצלחתי לקשר

לתבנית טעמים כך שהשערות מבוססות רק על הפסוקים שנחקרו, ומתואמות רק עם הפסוקים שנחקרו ואינן מסקנה כללית. ועוד חזון

למועד.

נראה לומר שתפקיד דרשתי של טעם או תבנית היא במספר תפקידים הדומים במשמעותם, כגון זקף-קטן בתפקיד המספר שתיים, ובתפקיד

שתי דרשות, ובתפקיד היקש מענינו (מקשר בין שני ענינים), תביר שמשמש כמחלק, או ממעט וגם במובן של לא ממש כך, או יתיב

שמשמעו לא פחות ולא יותר, או לא פחות או בדיוק כך או דווקא כך.

במהלך העיון בעוהשי"ת עלה בדעתי האפשרות שחלק מתפקידי תבניות הטעמים קשורים להלכה למשה מסיני על-ידי הקשר בין בין טעמי

המקרא ובין המידות שהתורה נדרשת בהם, שהם שלוש עשרה מידות של הבריייתא דרבי ישמעאל ברבי יוסי הגלילי, ושלושים ושתיים

מידות שהתורה והאגדה נדרשת בהם לרבי אלעזר ברבי יוסי הגלילי ועוד דרכי לימוד הנמצאות בחז"ל, כגון "היקש", וכגון מהמידות שכנס

המהרז"ו "גורעין ומוסיפין ודורשין", כתוב ש"הוא סתום לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש". ופירש **רש"י** ב-**(בבלי פסחים כדא, וכל**

המידות הלכה למשה מסיני.

עם התפתחות העיון התברר שתבניות הטעמים הם תהליכי לימוד, שחלקם עשויים לרמז אל דרשה במידות הנ"ל כניסוחה או כמקצת

מניסוחה, כעין נדמים להגדרות של חלק מי"ג מידות ול"ב מידות ודרכי לימוד אחרות. לכן, חלק מתפקידי תבניות הטעמים מוגדרים בניסוח

הדומה לשמות המדות המובאות בבריייתות וחלקם הוגדרו בניסוח חלקי של המידות. והשתמשנו בשמות המידות בהשאלה בלבד. לכן כתוב

בעיון **כעין** ואם לא כתוב יש להתייחס לזה במובן של **כעין** שלוש עשרה מידות של הבריייתא דרבי ישמעאל ברבי יוסי הגלילי, **וכעין**

שלושים ושתיים המידות שהתורה והאגדה נדרשת בהם לרבי אלעזר ברבי יוסי הגלילי, או כעין דרך דרשה אחרת שלא מהבריייתות האלו.

עד עתה רק ב-**בראשית וישלח לו, יב: וְתִמְנְעוּ הַיְתָה** וגו' זוהה, בפירושי הראשונים, קשר בין תבנית טעם ומידת דרשת תורה. במקור

אחד הטעם אחרי מלת **וְתִמְנְעוּ** נקרא פסק, ובמקור אחר נקרא לגרמיה (עומד לעצמו) והרמב"ן מפרש שהמלה היא מופע של מידה י"א לר'

אלעזר בר' יוסי הגלילי "סדור שנחלק". המהרז"ו בפירושו לבריייתא מביא דוגמאות למידה זו בכתובים בטעמי מקרא אחרים.

אף הלכה למשה מסיני שנמסרה ללא דרשה בפסוקים או באחת מהמידות יש לה רמזים בטעמי המקרא, כמוסבר להלן.

הגמרא ב-**בבלי יומא עא, ב** מביאה שתי הלכות שאינן כתובות במפורש בתורה והתקבלו במסורת גמרא גמירי לה – הלכה למשה מסיני

(רש"י סנהדרין מזא, א) והנביא יחזקאל הסמיכם בפסוקים בנבואתו. ההלכות הן: (א) כי צווי התורה לעשות ממש כוונתה לפשתים **(יחזקאל**

מד, זח) פֶּאֲרֵי פְּשִׁתִּים, וגו' (ב) שכהן ערל לב היינו שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, לא ישרת במקדש **(יחזקאל ט, ט) כָּל-בֶּן-נֶכֶר עֵרֵל**

לֵב וְעֵרֵל בְּשָׂר לֹא יָבֹא אֶל-מִקְדָּשִׁי. וכדאיתא בגמרא ... הא מקמי דאתי יחזקאל מאן אמרה (ולפני הנביא מי אמר זאת)? אלא: גמרא

גמירי לה (נמסר במסורת), ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא (והנביא קבע המסורת בפסוק בנבואתו). הכא נמי, גמרא גמירי לה, ואתא יחזקאל

ואסמכה אקרא.

לקביעת הגמרא כי כהן ערל בשר או ערל לב פסול לעבודת המקדש הוא הלכה למשה מסיני, מוצע רמז בטעמי המקרא של הפסוק הבא:

שמות בא יב, מח: וְכִי-יָגִיד אִתָּךְ גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לָהּ
הַמּוֹל לֹא כָל-זֶכֶר וְאִן יִקְרָב לַעֲשׂוֹתָ וְהָיָה פְּאֻזְכָּח הָאָרֶץ
וְכָל-עָרְלָ לֹא-יֵאכַל בּוֹ:

הַמּוֹל לֹא כָל-זֶכֶר – דרגא מונח רביע, בתפקיד תיקון הקלקול שנמשך מחטא אדם הראשון, פשט הפסוק הוא במילת גר לאכילת פסח להסיר ממנו ערלה שבאה לעולם מחטא אדם הראשון. הדרש ע"פ תבנית טעמי המקרא **הַמּוֹל לֹא כָל-זֶכֶר** – דרגא מונח רביע, תיקון לקלקול בהסרת ערלת בשר **וְאִן יִקְרָב לַעֲשׂוֹתָ** - פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד של שתיים, הוא (א) עיכוב ערל ישראלי מקרבן פסח; ו-ב) רמז להלכה למשה מסיני כי כהן ערל פסול לעבודה. כהן ערל היינו בעל ערלת בשר או בעל ערלת לב, היינו שנתכרו מעשי לאביו שבשמים, הנובע מיצר הרע שבא לעולם בחטא אדם הראשון.

1.3 עיון בפסוקי תנ"ך אחרים ללימוד בטעמי המקרא

בבלי עירובין כא,ב, אמר רב המנונא: מאי דכתיב (**מלכים א' ה,ב**) **וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל נִיְהוּ שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְפֵי**: מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים **חֲמִשָּׁה וְאַלְפֵי** טעמים. דרש רבא: מאי דכתיב (**קהלת יב, ט**) **וַיִּתֵּר שְׁהֵיָה קְהֵלֶת חֲכָם עוֹד לְמֹד-דַּעַת אֶת-הַעֵם וְאִן וְחִקְרָ תִּקְן מִשְׁלִים הִרְבָּה: לְמֹד-דַּעַת אֶת-הַעֵם** - **דאגמריה בסימני טעמים**, ואסברה במאי דדמי ליה. (לימד סימני הטעמים והסביר דברים במשלים הדומים לענין) ... (**שח"ש ה,יא**) **קְנוֹצוּתוֹ תִּתְּלִים**. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. **רש"י בבלי עירובין כא,ב**, פירש **משל** - טעם. **אגמריה בסימני טעמים** - קבע לה מסורת וסימנין, בין בתיבות המקרא בין בגירסא של משנה.

(כב ניסן התשע"ג) **מהרש"א חידושי אגדות בבלי עירובין כא,ב** מבאר פירוש אחר מרש"י ומסביר דפי' **מלת טעמים** לאו היינו טעם הענין אלא **פיסוק טעמים כגון זקא וסגול** כו' שיש לנו היה לו לשלמה ה' ואלף פיסוק טעמים והיינו דכינה אותן שירו דפיסוק טעמים לפי התנועות של הפיסוק הוא ממש שיר וב(בבלי) **נדרים** (לו,ב) מוכח שהן מן התורה מדכתיב (**נחמיה ח, ח**) **וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא** וגו' ודקאמר נמי בסמוך (במאמר רבא) דאגמריה בסימני טעמים היינו נמי ע"י פיסוק טעמים ונקט ליה הכא (חזר לדברי רב המנונא) גבי דברי סופרים לרבותא (לחדוש) דאפילו בד"ס (בדברי סופרים) היה לו פיסוק טעמים וכ"ש בד"ת (וכל שכן בדברי תורה) ודו"ק: טט – אפשר כי כל קוץ כולל אותיות כפי' פנים פיות (שמות כי תשא לד) וכולל גם את טעמי המקרא כפי' המהרש"א הנ"ל, שהעיון מגלה שיש בהם מדרגות שונות של דרשות. בדרך העיון על תפקידי תבניות טעמי המקרא אנו מגלים תפקידי תבניות הטעמים ש-היה לו לשלמה ה' ואלף פיסוק טעמים – היינו אפשר כי מלת (**מל א' ה,ב**) **חֲמִשָּׁה** מרמזת לחלוקת הטעמים לעוצרים ומשרתים, בחמש דרגות. ארבע דרגות בעוצרים: קיטר, מלך, משנה, שלישי, ודרגת המשרתים. בכל דרגה יש מספר טעמים שאפשר כי טעם מרכא במלת **חֲמִשָּׁה** בתפקיד רבוי מרמז לכך. טעמי המקרא עצמם וצירופיהם מהווים תפקידי דרישת הכתוב **וְאַלְפֵי** במשמעויות (א) ו"ו קמוצה, אל"ף קמוצה מרמז לענין לימוד, ללמד כמשמע בפי' רש"י מל' א' ה, יב, וכפי' מלבי"ם ע"פ (איוב לג, לג) ואלפך חכמה; (ב) מספר גדול של תילי תילים של הלכות בנגלה ולדורות. מציאת תפקידים אלו בנגלה עשויה להביא גלוי למקצת מ-"רבוא רבבות עולמות (של) הטעמים והנקודות והתגין כו' שכולם אינם באים כלל לידי גלוי בתורה שבעל פה והם הנקי' עלמין סתימין דלא אתגליין" (**בעל התנין, לקוטי תורה, ברכה**).

עזרא היה אחרון המקבילים של התורה ברוח הקדש (**סדר תנאים ואמוראים חלק א**) ולימד תורה, דרכי קריאתה ולימודה לשבי ציון כנאמר בפסוק הבא שהוא המקור העיקרי בתלמוד לדיעה שהתנ"ך נקרא בטעמי המקרא. **נחמיה ח, ח: וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשֶׁ וְשׁוֹם שֶׁכָּל וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא: פ** על פסוק זה נאמר ב-**בבלי מגילה ג, א** **בבלי נדרים לו,ב**, אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב: מאי דכתיב (**נחמיה ח, ח**) **וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשֶׁ וְשׁוֹם שֶׁכָּל וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא:** לה אלו המסורת, **רש"י**, **מגילה פסקי טעמים**. הנגינות קרויין טעמים. **רבינו יונה מלוניל, מגילה** (מהדורת מתיבתא) **וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא** אלו **פסקי טעמים**. כגון טפחא ואתנחתא וזקף ותביר וחבריהם. **ר"ן**, **נדרים** ע"פ הגהות **שלמי נדרים וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא** אלו **פיסוק טעמים**. שעל ידיהם מבין המקרא כפי תנועת הטעמים וכו' ... כדאמר פ"ק דחגיגה ו,ב נפקא מינה לפסוקי טעמי. **הרא"ש נדרים לו,ב** **פיסוק טעמים**. שע"י הניגון מבינים לחבר המקרא למעלה ולמטה. חשוב להדגיש שהמקור לעיל הוא כדעת רב שהטעמים הם מדאורייתא, ואילו דעת רבי יוחנן שהטעמים הם לא מדאורייתא ודורש מהמלים **וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא** ע"פ **תוספות ואמרי לה אלו המסורות** - מאן דאית ליה פיסוק טעמים לאו דאורייתא מפרש אלו המסורות חסירות ויתירות (כלומר רבי יוחנן פוסק כה"אמרי לה"). במבוא לספר **תורת המונח, הרב י"י פוזן, התשע"א** מביא שנראה מהר"ן ומהמאירי שאף לרבי יוחנן הסמיכו את פיסוק הטעמים לפסוק הנ"ל וכן מביא הריטב"א שמפרש שאף לרבי יוחנן עצם פיסוק הטעמים הוא מהתורה אלא שאין חובה ללמדם חיים.

וב-**ירושלמי מגילה פ"ד ה"א (וילנה כט,א)** נדרש המקור לטעמי המקרא ממלים אחרות בפסוק זה. מניין לתרגום רבי זעורא בשם רב חננאל (**נחמיה ח, ח**) **וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשֶׁ וְשׁוֹם שֶׁכָּל** אילו הטעמים **וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא** זה המסורת ויש אומרי' אילו ההכרעים ויש אומרי' אילו ראשי פסוקים **קרבן העדה - וְשׁוֹם שֶׁכָּל - אילו הטעמים** ע"י הטעמים אדם מבין פירוש ועניני המקרא.

מקור נוסף מ-**בבלי נדרים לו,ב**, אמר רבי יצחק: **מקרא סופרים, ועישור סופרים, וקריין ולא כתיבן, וכתיבן ולא קריין** - הלכה למשה מסיני. **מקרא סופרים**: ארץ, שמים, מצרים. **ר"ן מקרא סופרים** ארץ ארץ - שכשיש בו אתנחתא נקרא ארץ בקמץ. **תוספות מקרא סופרים** ארץ ארץ - [שמשתנין] באתנחתא וזקף קטן שמים מצרים.

מקור נוסף ע"פ דברי מורו של הר"ן על **עיסור סופרים**: (**בר' וירא יתה**) **אתר תעבְרו**, (**בר' ח'ש כדנו**) **אתר תלְדו**: (**במ' מטות לאב**) **אתר תאָסַף** (**תה' סחנו**) **קדְמו שְׁרִים אתר נגְגִים** (**תה' לונג**) **צְדָקְתְדו פְּהָרִי-אָל**.
וב-ר"ן ... כל הני **אתר** מיותרין הן ואינן אלא לתפארת הלשון וגו'... **ובדבריו מורי** ראיתי **דעטור סופרים** היינו שכותבין טעם מפסיק ב-**אתר** כי היכי דלישתמע אח"כ תלך ואח"כ (**בר' וירא יתה**) **תעבור** ... ואלמלא ההפסק היה במשמע אחר שתלכו אחר שתעבורו ... וקרי ליה עטור סופרים (טט – חלוף סדר המלים) משום דמעטרי לה למילתא בטעם הקריאה (טט – מנעים את הקריאה).

אפשר לדרוש בפסוק הזה ע"פ ההשערות של העיון על תפקידי תבניות טעמי המקרא, אף רמז לדרכנו למציאת רמזים בטעמי המקרא לדרשות חז"ל, נערך בעזרת הרב א"מ פערל נ"י
נחמיה ח,ח: וַיִּקְרָאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפֶּהשׁ וְשׁוֹם שֶׁכָּל וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא: פ
הרב א"מ פערל הקשה כי לפי סדר המקרא (**נחמיה ח,ח**) הפירוש צריך להיות כסדר הבא:
הגמרא ב-**בבלי מגילה ג,א** לימדה כי פיסוק טעמים נדרש מהמלים **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא** שהן בסוף הפסוק. והרי קריאת הפסוק חייבת להיות עם הטעמים כדי להבין תורת אמת והיה צריך להיות לאחזר המלים **וַיִּקְרָאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים** – על-פי הטעמים היינו ע"פ **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא** – זה פיסוק טעמים ואח"כ **וְשׁוֹם שֶׁכָּל** – אלו הפסוקים. ומדוע נקבעה דרשת **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא** בסוף הפסוק? ע"פ ההשערות על תפקידי תבניות טעמי המקרא נוכל לתרץ כדלהלן:
וַיִּקְרָאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים – מרכא תביר מרכא טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים הקשורים בהילכות קריאה בספר תורת האלקים, שלא על כל אחד מהם חלה אותה הלכה, דהיינו שיש מכאן רמז בטעמי המקרא שלא כל הנקרא והמתורגם בימי עזרא אפשר לקרוא או לתרגם ברבים.
והפרטים והלכותיהם מפורטים ב-**בבלי מגילה כה,א משנה**: (א) מעשה ראובן נקרא ולא מתורגם, ברכת כהנים, מעשה דוד ואמנון - נקראין ולא מתרגמין. (ב) מעשה תמר נקרא ומתרגם, מעשה עגל הראשון נקרא ומתרגם, (ג) (מעשה עגל ה) השני נקרא ולא מתרגם. וגם ב-**גמרא**. איתא תנו רבנן: (א) יש נקריין ומתרגמין, (ב) ויש נקריין ולא מתרגמין, (ג) ויש לא נקריין ולא מתרגמין. וגו' **בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים** – מרכא טפחא, בתפקיד יתור לרבות המקראות בתוך כל או חלק מפרטים הנ"ל.
מִפֶּהשׁ - זה תרגום (**בבלי נדרים לז,ב**), בטעם אתנח, בתפקיד מגביל. התרגום כתוב אבל לא כל דבר הנקרא מתורגם ברבים.

הסיפא של הפסוק **וְשׁוֹם שֶׁכָּל וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא**: מרמזת לתמצית ההשערה על תפקידי תבניות הטעמים.
וְשׁוֹם שֶׁכָּל – אלו הפסוקים, תבניות הטעמים מוגדרות בתוך חצאי פסוקים (בין סלוק לאתנח, בין אתנח לסלוק) ובמקום של זרקא סגול בתוך שלישי פסוק, הסבר לכך בא בטעמי הקרא הבא.

וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא – המלים מלמדות על הבנת המקרא ע"פ דרשת התוכן, טעמי המקרא מלמדים על הבנת המקרא ע"פ זה פיסוק טעמים היינו תבנית הטעמים של המלים **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא**. **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא** – טעם מרכא בתפקיד רבוי על הכתוב, **בַּמִּקְרָא** – טעם סלוק בתפקיד הגבלה (=ממעט) על הכתוב. בזה מיושב מדוע דרשה זאת מופיעה בסוף הפסוק כי בטעם סלוק מרומז תפקיד הגבלה, שלא כל פרשה מתורגמת ברבים. ופסוק זה הנדרש על כללות הטעמים מהווה דוגמא לרבייים ומיעוטים הנדרשים מתבניות הטעמים.

תבניות טעמים נוספות, בפסוק זה, מלמדות על האפשרות להשתמש בתפקידי הטעמים להבנת דרשות חז"ל בדרכים נוספות. תבניות הטעמים הנידונות בהמשך מדגימות לימוד ממקום למקום, בתוך חצי או שלישי פסוק, בין חצאים סמוכים, ומזה גם השערה ללימוד בין חצאים רחוקים.
וְשׁוֹם שֶׁכָּל – (אתנח) מונח זקף-קטן והוא תיאור ואחריו **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא** – טפחא סלוק והוא פעולה, תבנית אפשרית ללימוד אלפני ולאחרי, וזה פועל בשלבים:

- (א) משמעות האחריו היא **וַיִּבְיִנוּ** – טפחא בתפקיד רבוי, **בַּמִּקְרָא** – סלוק בתפקיד הגבלה (=מיעוט).
- (ב) עכשו נעביר את משמעות האחריו אלפניו ונאמר כי כדי להבין במקרא צריך קריאה **בַּסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים** על-פי דרשות רבוי ומיעוט ע"פ תוכן וע"פ תבניות טעמי המקרא (כפי שהוסבר לעיל).
- וַיִּבְיִנוּ** – טפחא (א) בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה, **בַּמִּקְרָא** – סלוק, בתפקיד מגביל שתלמד ע"פ פיסוק המקרא ומסורות התורה שבע"פ, וכגון פירוש **קרנן העדה ירושלמי מגילה פ"ד ה"א** - **וַיִּבְיִנוּ בַמִּקְרָא אילו ההכרעים** – מה למעלה ומה למטה, פיסוק הפסוק ודרישת הפסקי ענין והפסקי דבור בתוך הפסוקים, וביניהם נמצאים גם אופני לימוד אלפני ולאחריו.
- וַיִּבְיִנוּ** – טפחא (ב) בתפקיד השפעה מתפשטת אלפניו של האפיון המשותף שהוגדר ב-(א), לדרוש ברבוי ומיעוט (הגבלות) אל (א) **וְשׁוֹם שֶׁכָּל** – בתוך חצי הפסוק להגביל גבולות הפסוקים והגדרות תבניות הטעמים בתוכם
- אל (ב) – חצי הפסוק שלפניו **וַיִּקְרָאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפֶּהשׁ** ללמד להתבונן ב-**וְשׁוֹם שֶׁכָּל** בדרשות ע"פ התוכן וע"פ טעמי הכתוב שקראו ולהסיק מסקנות.

הגמרא בדרך כלל לא מזכירה את הטעמים. ב-**בבלי יומא נב,א** נאמר והתניא, איסי בן יהודה אומר: חמש מקראות בתורה אין להן הכרע: **רש"י** אין להם הכרע - לדעת היכן הן נוטין. ועיין ב-**הידושי הריטב"א** (במקום שמסביר) **חמש מקראות אין להם הכרע**. נראה פירושו שאין להן הכרע מלשון דקראי (מפשט הפסוק) כל היכא דליכא פיסוק דקראי או הפסק טעמים (אין להם הכרע מפשט הפסוק בלי פיסוק טעמים), דאילו השתא דאיכא פיסוק דקראי והפסק טעמים נתברר ספיקן (אבל כיוון שהם מפוסקים בטעמים מתבררים הספקות ויש להם הכרע). **רבי עקיבא איגר** (במקום) מציין עוד מקום לנושא **חמש מקראות בתורה אין להם הכרע**. עיין ירושלמי פרק אין מעמידין. לא נעסוק בנושא זה כאן.
איזכור הקריאה בטעמי המקרא נמצא ב-**בבלי ברכות סב,א** מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל? ... רב נחמן בר יצחק אמר: ... כתנאי ... **רבי עקיבא אומר: מפני שמראה בה טעמי תורה. רש"י** טעמי תורה - נגינות טעמי מקרא של תורה נביאים וכתובים, ... מוליד ידו לפי טעם הנגינה (מרמז איך לקרוא).

1.4 סדר הברור

ע"י ניתוח פסוקים רבים, בעיקר בתורה ולעתים בנ"ך, העוסקים במצוות ובעלי תבניות טעמים דומות, מתגלה עקביות בתהליך (דרך הלימוד) הסקת המשמעות ההילכתית, כמובן כל מקום לענינו. ההשערות על תפקידי תבניות הטעמים מבוססות רק על הפסוקים שנחקרו וההתאמה חייבת להיבדק בכל פסוק. לכן ואינו מסקנה כללית. יתכן ותבניות הטעמים בתפקידים שנמצאו והוגדרו מהוות מעין כלי הדרכה להבין מקור לדרשות חז"ל שלא היו מובנות מדרשת הכתוב עצמו. העיון משתדל להציג כל ממצא והשערה, במיוחד הקשורה להלכה, בין בטעמים בודדים ובין בתבניות מרכבות. לא לכל הטעמים הבודדים מוצגים ממצאים אף שהזכרנו את רובם. שמות הטעמים מעורבים, חלקם על-פי מנהג האשכנזים וחלקם על-פי מנהג הספרדים. גם ניתן הסבר לחלק מהם ע"פ הבנתנו במשמעותם בשני המנהגים. טעמי המקרא נקראים ברובם בתבניות מרכבות. ישנם ממצאים למשמעות טעמים בודדים שהגענו אליהם כגון **רביע, פזר**, ע"י הסקת מסקנה מהנידון בתורה שבע"פ במלה שהטעם מטעים או מקבוצת מלים שבין טעמיה נמצא הטעם המסוים. לגבי טעמים מסוימים כגון **זקף-גדול**, ההסקה באה בד"כ ממילה בודדת. **קדמא ואזלא** מטופל כזוג.

ישנם טעמים שמופיעים במספר תבניות שונות. כגון תבנית **דרגא מונח רביע** ותבנית **דרגא תביר טפחא** ותבנית **דרגא מרכא-כפולה טפחא**. טעם דרגא מופיע בצירוף במספר תבניות ובכל אחת מהן התקבלה ההבנה שלכל תבנית ישנה משמעות אחרת. אף שהדרגא מופיעה בכל אחת מהן ועשויה להציג גם תכונת עצמאית. אפשר להמשיך זאת לצליל הנשמע מהשמעת תו נגינה בודד לעומת צליל או אקורד הנשמע מהשמעת תווי נגינה אחדים ביחד. הסה"כ נותן משמעות שונה מהתו הבודד.

1.5 חלוקת הטעמים הידועה לעוצרים ומשרתים-מחברים.

על פי פשט, הטעמים נלמדים כמחברים ועוצרים והעיון מציג אותם בתפקידים המוסקים מדרשות חז"ל. העיון מעלה, שהטעמים המחברים אינם משרתים בלבד לטעמים העוצרים אלא לעתים גם בעלי תפקידים עצמאיים או מסמלים התפשטות משמעות הטעם העוצר אל המלים המוטעמות בטעמים המחברים-משרתים.

באופן המקובל, בשיטה האשכנזית בעשרים ואחד מספרי התנ"ך וללא ספרי אמ"ת (איוב, משלי, תהלים) יש עשרים וחמישה סימני טעמים ועוד סימן מתג. הגר"א מציג בספר דיקדוק המקרא, באותם סימנים, ל"ט טעמים כי מרבה להן תפקידים לפי סיבות שונות. עיון זה מטפל ברוב העשרים וחמישה הסימנים. בגישה התחבירית הטעמים משמשים לפיסוק תחבירי, הטעמה, נגינה מוסיקלית וטעם פסק גם מפריד בין מלים המסתימות ופוחחות באותיות אהו"י. גישה זאת מחלקת הטעמים לשתי קבוצות קבוצת המושלים וקבוצת המשרתים.

- **קבוצת המושלים** למיניהם (קיסר, מלך, משנה, שלישי) הנקראת כך כי קובעים פסוק עיקרי של הפסוקים, הם נקראים גם עוצרים. אפשר שטעם עוצר נקרא מלך במשמעות עצור ועוזב בתורה, היינו מושל.
- **קבוצת המשרתים** הנקראים גם מחברים. אפשר שטעם מחבר נקרא משרת מפני שהוא יוצא בשליחות העוצר, מרחיב השפעת העוצר.

בספר מאור התורה, הרב וויינשטאק זצ"ל מוצגות חמש מסורות לשמות הטעמים במרכזים שונים. העיון משתמש בשמות הטעמים כמנהג האשכנזים וכמנהג הספרדים. בין מנהגים ידועים אחרים נמצא את מנהג האיטליאנו ומנהג התימנים, ידוע מנהג הגר"א (ל"ט טעמים) ומנהג שהציג הרב הילדסהיימר בספרו משפטי הטעמים (כ"ב טעמים).

בספר מאור התורה, הרב וויינשטאק זצ"ל הציג את הטעמים לפי תפקידם התחבירי כעוצרים בארבע מדרגות ומחברים-משרתים במדרגה אחת בשמותם כמנהג האשכנזים

דרגת העוצר קיסר **אתנחא. סלוק (=סוף-פסוק)**
דרגת העוצר מלך **סנול. זקף-קטן. זקף-גדול. שלשלת. טפחא**
דרגת העוצר משנה **רביעי. זרקא. פשטא. יתיב. תביר**
דרגת העוצר שלישי **תלישא-גדולה. קרני-פרה. פזר. אזלא-גרש (=אזלא). גרשיים. מונח-לגרמיה** |
טעמים משרתים **תלישא-קטנה. קדמא. פסיק. מקף. דרגא. מרכא. מרכא-כפולה. מהפך. מונח. ירח-בן-יומו**

לטובת הבנת הקורא מוצגים הטעמים לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים בשמותם כמנהג הספרדים

דרגת העוצר קיסר **אתנח. סלוק (=סוף-פסוק)**
דרגת העוצר מלך **סנולתא. זקף-קטן. זקף-גדול. שלשלת. טרחא**
דרגת העוצר משנה **רביעי. זרקא. פשטא. תרי קדמין (=פשטא מלעלית). יתיב. תביר**
דרגת העוצר שלישי **תלשא. קרני-פרה. פזר גדול. אזלא-גרש. שני גרשין. מונח-לגרמיה** |
טעמים משרתים **טרסא (=תלשא). קדמא. פסק. מקף. דרגא. מאריך. תרי טעמי (=תרי חוטרין).**
שופר הולך. שופר מהפך. ירח-בן-יומו

הטעמים בשמותיהם כמנהג הספרדים ע"פ חומש "איש מצליח" ישיבת כסא רחמים, הרב מאיר מאזוז הי"ו

זרקא מקף-שופר הולך סנולתא

פזר גדול תלשא אזלא גרש פסק רביע

קדמא שופר-מהפך פשטא תרי קדמין (=פשטא מלעלית) זקף-קטן זקף-גדול

שלשלת שני-גרישין תרי טעמי (=תרי חוטרין)

דרנא תקיר מאריך טרחא אתנח

יתיב מאריך טרחא סלוק (=סוף-פסוק)

טעמים נוספים: **טרסא (=תילשא), ירח-בן-יומו, קרני-פרה**

הגר"א דקדוק ופירוש על התורה ע' כג (אוצר החכמה) הת"ק (תלישא-קטנה) אע"פ שלענין בג"ד כפ"ת הוא משרת אבל לענין הטעמים הוא אינו משרת נמצא ח"י טעמים הם שהם מפסיקים. הרב יהודה מארקס נ"י מעיר כי מנחת שי כתב כי בשיטת בן-נפתלי טרסא במילה המסתימת באותיות אהו"י ואחריה מלה הפותחת בבג"ד כפ"ת היא טעם עוצר ודוגמתו (כאן ע"פ בן-אשר) **(בראשית וארא יט, ז) וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אֹתָם ("כ" ללא דגש קל), וע"פ בן-נפתלי **וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם** ("פ" בדגש קל)**

הרב וינשטוק זצ"ל בספרו **מאור התורה** מציין כי **תלישא-קטנה**, היא לפעמים טעם עוצר. בעדה המרוקנית אין הבחנה בין **תלשא**, ובין **טרסא (=תילשא) אור החיים** שמוצאו ממרוקו מתיחס לטרסא בשם תלשא **(וי' אמר כנג, וכת-פהן פי תהיה אלמנה וגו')**

חלוקת הטעמים לעוצרים ומחברים משמשת לתפקיד תחבירי של פיסוק המקרא, דוגמא לתפקיד תחבירי נמצא בפסוק **(שמות משפטים כא, לב) אִם-עֲבַד יַגֵּחַ הַשּׁוֹר אֹזְ אָמָה כִּסְפּוֹ שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים וְתֵן לְאֲדֹנָיו וְהַשּׁוֹר יִפְקָל: ס** בקריאת הפסוק ללא טעם התביר במלים אִם-עֲבַד לא היה נשמע האם העבד הוא זה שנגח את השור או להיפך. טעם התביר מפריד תחבירית ומציין כי השור הוא זה שנגח את העבד או האמה.

דוגמא של הבנת תפקיד טעם זקף-גדול כעוצר ע"פ דעת הראשון ר"ש סיריליא

שמות משפטים כג,יא: וְהַשְׂבִּיעַת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֶבְיָנֵי עַמְּךָ וְיִתְרָם תֹּאכַל חֵינֵת הַשְּׂדֵה בֵּן-תַּעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְיִזְחָד:

ירושלמי שביעית פ"ט ה"ח מתניתין מי שהיו לו פירות שביעית והגיעה שעת הביעור מחלקן שלש סעודות לכל אחד ואחד. והעניים אוכלים אחר הביעור אבל לא העשירים דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור.

גמרא ... מאי טעמא דר' יוסי, דכתיב וְאָכְלוּ אֶבְיָנֵי עַמְּךָ וְיִתְרָם וגו'

ר"ש סיריליא גמ' ... ור' יוסי. סבר כולהו מצי אכלי. דרישא דקרא דכתיב **וְיִתְרָם** קאי לעמך, והכי קאמר ובעלי יתרה של עמך, דהיינו בעלי נכסים יאכלו, ואפילו משדות שלהן, וזה כל זמן ש- **תֹּאכַל חֵינֵת הַשְּׂדֵה** א"נ **וְיִתְרָם** עומד במקום, **וטעם המקרא יוכיח שיש זקף-גדול ב-וְיִתְרָם** ללמד שעומד לעצמו ולנתקו ממאכל חית השדה.

1.6 מעבר מתפקידי טעמים כעוצרים ומחברים לתפקידי דרישה ע"פ טעמים ותבניות טעמים.

לאחר שהוצגנו את הטעמים כעוצרים ומחברים מוצגת ההשערה שלטעמי המקרא יש גם תפקידים מעבר לתפקיד התחבירי, המרמזים לדרשות חז"ל שבמקרים רבים, למרות שהטעם הוא עוצר הוא מתחבר להמשך הפסוק. וכן טעם שהוא מחבר, בדרשות חז"ל הוא נדרש בפני עצמו. רעיון דומה מובא ב-**תורה תמימה**. שלמרות הטעם המפסיק דורשים סמיכות למלה שאחריו וזה לשונו **שמות משפטים כא,ב ... דכתיב שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת, זמנין דבשביעית נמי יעבוד^(א) [ערכין י"ח ב'] ... הערה כא) ... ומדרך חז"ל בהמלים הבאות בטעם מפסיק לדרשם לפנין ולאחריהן, כמו ב-**ב"מ ק"ג ב' (ד' כ"ת כז,יא) בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשח בו, דרשו בחוץ תעמד והאיש, וב-מנחות נ"ה א' (וי' עז, ג) לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי, דרשו לא תאפה חמץ חלקם, וב-מכות כ"ב דרשו הפסוק (ד' כ"ת כה,ג) ארבעים יפנו גם לסוף פסוק הקודם לו (פ'רי רשעתו במספר: ארבעים יפנו), וכ"כ תוס' בחולין ס' ב' בפסוק דיהושע י"ג (הושע יג,ג ... חמשתו סרני פלשתים ... והענים: מת'מן), וה"נ כן:****

בספר **הכוזרי**, מאמר שני, סעיף פ' נמצאת התיחסות קצרה לנושא הטעמים והמפרשים רב מרדכי גניזי ובעל "אוצר נחמד" הרב ישראל הלוי מסבירים את השפעת הטעמים על הניקוד, ובין היתר מציינים את הנקודות הבאות:

- הטעמים **אתנח, סלוק, זקף** (טט לענ"ד כוונתו ל-**קטן** ול-**גדול**), **סגול**, **רביע**, **שלשלת** הם הפסק ענין.
- הטעמים **אתנח, סלוק** הם גם הפסק דבור.
- טעם **זרקא** אמנם טעם עוצר אבל הוא משרת של **סגול**.

התחלתי מהגדרה של הכוזרי

- (א) על הפסק דיבור שהוא בטעם אתנח או סלוק
- (ב) על הפסק ענין שהוא בטעם זקף או סגול

והתבוננתי מי הם הטעמים הנמצאים בדרך אל ההפסקים האלו. (סוגריים מרובעים [...] מציינים שאין חובה שהטעם ימצא בתבנית) מתוך כך הגדרתי קבוצת/תבנית טעמים של הפסק דיבור שלפי מסורת ההטעמה יש בה רק טעמים תחתונים. התבנית עשויה להיות בסדר הבא: (סימון בסוגריים מרובעים מורה שאין חובת הימצאות הטעם בתבנית)

[מונח] דרנא או מרקא

או **[מונח] תקיר**

ואחרי אלו **[מרקא] טפחא**

ואחרי אלו **[מונח] אתנח** או **[מרקא] סלוק**

תבנית הפסק ענין המסתיים בטעם זקף-קטן עשויה להיות
[יתיב] זקף-קטן או [יתיב] [מונח] זקף-קטן או מונח ז"ק
פשטא זקף-קטן או פשטא [מונח] זקף-קטן או מהפך פשטא [מונח] זקף-קטן (תחבירית יתיב מחליף פשטא בנסיבות מסוימות, ע"פ הרב הילדסהיימר משפטי הטעמים)
לעתים יופיע טעם מרקא לפני פשטא

תבנית הפסק ענין המסתיים בטעם זקף-גדול היא רק זקף-גדול

תבנית הפסק ענין המסתיים בטעם סגול היא [מונח] או [מרקא] זרקא [מונח] סגול (בתורה גם שלושה מופעים של זרקא זרקא סגול). מה שבא לפניו הוא כמו בפסוקים אחרים לפני הפסק ענין או הפסק דיבור

על בסיס תבניות הפסק ענין בטעם זקף (זקף-קטן, זקף-גדול) ובטעם סגול שהם טעמים עליונים (היינו מעל שורת הכתוב), התחלתי לחקור האם גם טעמים עליונים נוספים מהיום הפסקי ענין כלשהם

בין תבנית הפסק ענין המסתיים בטעם סגול ובין תבנית הפסק דיבור המסתיים בטעם אתנח תמיד יש תבנית הפסק ענין כלשהי תבנית הפסק ענין המסתיים בטעם סגול מלווה בתבנית הפסק ענין נוספת לפני הפסק דיבור המסתיים בטעם אתנח ואח"כ עוד הפסק ענין ומסיים בהפסק דיבור המסתיים בטעם סלוק

התבניות האלו מגבילות את הצירופים בין הטעמים ובין התבניות ומהוות גדרות שבתוכם צריך להבין את תפקידי הטעמים והאם אפשר ללמוד מטעם לטעם ומתבנית לתבנית.

תבנית טעמים "הפסק ענין" פירושו קבוצת טעמים המפסיקה בתוך חצי פסוק. לדוגמא:
בראשית א,ב : וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ הַפֶּסֶק עֲנִין הַיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ הַפֶּסֶק עֲנִין וְחֹשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם הַפֶּסֶק דְּבוּר
וְרוּחַ אֱלֹהִים הִפְסֵק עֲנִין מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם : הַפֶּסֶק דְּבוּר
לכל הפסק ענין או דבור ישנם תפקידים.

מתוך שהטעמים העליונים זקף-קטן, זקף-גדול, סגול הם הפסקי ענין נשאלות השאלות הבאות:

- האם יש עוד טעמים עליונים, שהם הפסקי ענין, או אולי הם מהווים תת קבוצות של הפסקי ענין .
- אם יש תת-קבוצות, כיצד הן משפיעות על הדרשות?
- מה תפקיד הטעמים התחתונים והאמצעיים, בתוך קבוצות הפסקי ענין, שנראה כי הן מבוססות על טעמים עליונים?

ועוד התברר כי הטעמים העליונים בין היתר מציינים מספר זקף-קטן – 2, זקף-גדול – 3, ותבנית הטעמים זרקא סגול בין היתר מציינת חלק משלם. מיימצאים אלו במקביל למיימצאים בטעמים בודדים ותבניות אחרות מלמדות כי תבניות (מטעם אחד ועד אחדים) מסוימות מציינות רבוי ואחרות מציינות מיעוט . ונראה כי כל חצי פסוק מכיל לפחות רבוי אחד או שנוי משמעות תוכן אחד ואחריו הגבלה אחת, פרט לחצאי פסוק בעלי טעם בהם מופיע אתנח או סלוק בלבד (קיסר), היינו ללא טעם נוסף שנשמע כגון (וי תהי' גי'ת) וּבִשְׁוֹר קַי-יְהִי בּוֹ-בְעָרוֹ שְׁתִּין וְנִרְפָּא : מלת וְנִרְפָּא בטעם סלוק בלבד.

בקבוצת התפקידים של קבוצות הענין העליונות והתחתונות עלו אפיונים (דרכי דרשה) משותפים אחדים לטעמים העליונים ואפיונים משותפים אחדים לטעמים התחתונים. לכן הסקנו שיש מקום להתייחס לטעמים גם לפי מיקומם ביחס למקרא הכתוב לטעמים עליונים, טעמים אמצעיים וטעמים תחתונים, בנוסף על חלוקת הטעמים לפי עוצרים ומשרתים-מחברים. בחלוקה זאת נמצא בכל קבוצה טעמים עוצרים ומשרתים-מחברים. ועוד מתברר כי הטעמים הבאים שרובם עוצרים במדרגה נמוכה: פזר, תלישא-גדולה (תלשא), תלישא-קטנה (תרסא), אזלא-גרש או גרשיים, מרמזים על עניני דרישה מיוחדים בחצי הפסוק, והתבניות האחרות מפרטות אותם.

להלן מוצגים הטעמים בחלוקה לעליונים, אמצעיים, תחתונים טעמים עליונים -

מסוג הטעמים העוצרים אזלא. (אזלא ללא קדמא לפניו שמו אזלא-גרש או גרש עבור מלה מלעלית ו- גרשיים עבור מלה מלרעית). זרקא סגול, תלישא-גדולה, קרני-פדה, שלשלת, פזר, פשטא, זקף-קטן, זקף-גדול, רביעי (רביעי) מסוג הטעמים המשרתים-מחברים קדמא, תלישא-קטנה, הכוזרי מצייין שטעם זרקא הוא למעשה משרת לטעם סגול הגר"א מצייין שטעם קדמא ללא טעם אזלא אחריו אף הוא נקרא אזלא והינו עוצר הרב ויינשטוק מצייין כי תלישא-קטנה היא לפעמים עוצר ובעדה המרוקאית אין הבחנה בין תלשא (תלישא-גדולה) ותרסא (תלישא-קטנה)

טעמים אמצעיים / תיכונים –

מסוג הטעמים העוצרים מונח-לגרמיה |

מסוג הטעמים המשרתים-מחברים מקף, פסק |

טעמים תחתונים –

מסוג הטעמים העוצרים **סְלוֹק, אַתְנַח, שַׁפְּחָא, תְּבִיר, יְתִיב**.
מסוג הטעמים המשרתים-מחברים **דְּרָנָא, מֶרְקָא, מֶרְכָּאִים, מוֹנַח, מוֹהַפֵּךְ, יֵרַח-בֶּן-יִזְמִי**

תפקידי הטעמים בנושא דרכי לימוד התורה (באופן כללי, לא ממצה ולא בלעדי):

- א. טעמים עליונים מסוימים מציינים דרך לימוד של נושא ופרטיו, כמו כעין היקש, כעין בנין אב, כעין כלל ופרט או רבוי ומיעוט ועוד דרכי לימוד בהגדרות, שחלקן בדרך השאלה בלבד נלקח מי"ג מידות של רבי ישמעאל ומל"ב מידות של רבי אלעזר ועוד דרכי לימוד שלא נכללו בברייתות המלמדות מידות אלו.
- ב. טעמים עליונים מסוימים וטעמים אמצעיים ותחתונים בתוך תבניות טעמים עליונים מכוונים את תהליך הלימוד בדרכי הלימוד המצוינים ע"י טעמים עליונים שצוינו בא'.
- ג. טעמים אמצעיים מסייעים ללימוד בטעמים עליונים ותחתונים, ע"י יצירת אגודים, הפרדות, היקשים. מטעם הפסק אפשר ללמוד גם ללא קשר לטעמים שבסביבתו.
- ד. טעמים תחתונים מסוימים מסייעים להכוונת הלימוד בתוך תבניות טעמים עליונים שצוינו בא'. בתבנית הפסק דיבור הם מהווים תבניות רבוי ומיעוט – הגבלה ללא מעורבות של טעמים עליונים.
 - כגון **מֶרְקָא פֶּשְׁטָא זַק־קֶטָן**, כעין רבוי – הארכת / הרחבת השפעה או חלות אלפניו בנוסף על הרבוי של **זַק־קֶטָן**
 - כגון **מֶרְקָא זַרְקָא מוֹנַח סְנוּלָא**, כעין רבוי מורחב על הענין של **זַרְקָא... סְנוּלָא**, דומה להשפעה על זַק־קֶטָן
 - כגון **[מוֹנַח] זַרְקָא [מוֹנַח] סְנוּלָא**, כעין תוספת או גריעה מוגבלת מהענין של **זַרְקָא... סְנוּלָא**

תפקידים כלליים של תבניות טעמים מסוימות

מהעיון מתברר כי ישנם תפקידים כלליים, דהיינו שאותו התפקיד מופיע במספר טעמים ותבניות בשינויים ביניהם. כגון:
(א) טעמים עליונים שבין תפקידיהם ישנו תפקיד המרמז לענין של מספר, מאחד ועד ארבע ויותר. אחד מתפקידי המספר לרמז ברישום מקוצר לדרוש מספר דרשות כהמספר המרמז בתבנית הטעם (א) ע"פ פסוקים (ב) ע"פ מסורת ללא פסוקים

פֶּשְׁטָא, מוֹנַח – אחד,

זַק־קֶטָן – שניים, שני פרטים בענין מסוים, שתי דרשות

זַק־גְּדוּלָא – שלוש, שלושה פרטים בענין מסוים, לפחות שתי דרשות באופן אחד ושלישית עשויה להדרש באופן אחר

רְבִיעַ – ארבע, ארבע דרשות או ערך (מספר) ארבע או רביעית

מוֹנַח רְבִיעַ – כמו רביע על כל תפקידיו, או חמש ויתכן גם יותר לפי הענין

(ב) תבנית טעמים בתפקיד לימוד אלפניו (כלומר מהכתוב המוטעם אל הכתוב שלפניו)

תְּלִישָׁא (תְּלִישָׁא-גְּדוּלָא),

קֶדְמָא,

קֶדְמָא מוֹהַפֵּךְ פֶּשְׁטָא,

קיסר **[פֶּשְׁטָא]** מוֹנַח זַק־קֶטָן או קיסר **פֶּשְׁטָא [מוֹנַח] זַק־קֶטָן** והתוכן המוטעם בו הוא תיאור או מצוה או פעולה ולאחריה עוד מצוה או פעולה, כל התבנית כולה מלמדת אלפניה.

קיסר **מֶרְקָא [פֶּשְׁטָא]** מוֹנַח זַק־קֶטָן לימוד אלפני לפניו

שַׁפְּחָא התפשטות לימוד מהתוכן המוטעם על ידה אלפניו

דְּרָנָא תבנית בטעם תחתון, העשוי להצביע למקום רחוק ממקומו.

(ג) הטעמים התחתונים **אתְנַח** או **סְלוֹק** הם בתפקיד של הגבלה וקבוצת הטעמים התחתונים הקודמים להם מרמזים על קבוצת פרטים.

מסקנות העיון – תפקידי הטעמים בדרכי לימוד התורה

- א. לכל טעם ותבנית טעמים יש כנראה תפקידים אחדים. לכן יש למצוא את כלל התפקידים של כל טעם ותבנית.
- ב. לא בכל מופע של טעם ותבנית טעמים כל התפקידים פעילים. כל דרך לימוד נקבעת ע"פ התפקיד שהטעם ותבנית הטעמים משרה בהתאם לתוכן הפסוק והטעמים שלפניו ולאחריו. לכן יש למצוא בכל מופע לאיזה תפקיד אפשר להתאים את הטעם או התבנית.
- ג. טעמים ותבניות מסוימים מציינים רבוי ואחרים מציינים הגבלה – מיעוט
- ד. במופעים מסוימים הטעם או התבנית מרמזת לכעין רישום מקוצר המרמז לכתובים אחרים שיש לדרשם בהקשר לכתוב במקום הטעם.
- ה. היות ומצאנו דמיון מסוים למידות שהתורה נדרשת בהם, לכן אנו מחפשים קשרים בין טעמים למידות ולדרכי לימוד אחרות בנוסף לרבוי ולמיעוט פשוטים.

1.7 הגדרה מפורטת של תפקידי טעמים ותבניות טעמים לדרישת הכתובים

טעם מונח מופיע לפני כמה וכמה תבניות טעמים ועשוי להורות שאופן הלימוד הנלמד מהתבנית הבאה אחריו נלמד יותר מפעם אחת. תבנית **מונח זרקא סגול** ... **מונח סגול** אפשרות שמונח שלפני זרקא מלמד שכאילו לפנינו סדרות אחדות של זרקא [מונח] סגול. תבנית **מונח** ואחריו למשל **מהפך פשטא מונח זקף-קטן** אפשרות שמונח מלמד שכאילו לפנינו סדרות אחדות של מהפך פשטא מונח זקף-קטן.

תבנית **מונח** ואחריו למשל **דרנא תביר [מרכא] טפחא** או **מרכא תביר [מרכא] טפחא** אפשרות שמונח מלמד שכאילו לפנינו סדרות אחדות של מרכא או דרגא תביר [מרכא] טפחא. וכדומה בתבניות או טעמים בודדים אחרים.

תבנית [מונח] ... [מונח] זרקא [מונח] ... [מונח] סגול

זרקא ... סגול – דרשת ענין מסוג הענין המוטעם בתבנית **זרקא ... סגול** אשר עומד לעצמו או הוא תוספת או הוא גריעה על הענין המוטעם ע"י **זרקא ... סגול**. במיעוט מופעים נמצא כי התפקיד הוא גריעה. ברוב המופעים התפקיד הוא הוספה. כל מונח לפני זרקא ו/או סגול עשוי להוסיף עוד ענין עצמאי או הוספה או גריעה על נושא התבנית. לימוד של פחות משלם אחד, באותו אופן מרחיב הפסוק בתת-פסוק. ע"פ תיקוני הזהר חלק ב' גג זי"ן במילה **זרקא** נמשל למאזניים. אפשר להשתמש בהמשלה זאת במובן של מעלה ומוריד, מוסיף וגורע, מקרב ומרחיק, מאריך או מקצר (עצם, זמן). צורת **זרקא** כמתאר כריכה, תנועה תנודתית, צורת טעם **סגול** כעין לבנה על גבי שתי לבנים. הסגול גם משמש כעין אתנח או זקף-קטן להארכת הפסוק בחלקו הראשון, כעין רבוי. כעין קשר למספר שלוש (כגון שלוש כריכות, שלוש דרשות). לעומת התבנית לעיל שעשויה להתחיל בטעם **מונח**, כאשר התבנית היא **מרכא זרקא [מונח] סגול**, נדרש ע"י מרכא רבוי של תוצאות מסוג תפקידי זרקא סגול (ממעט או מרבה מסוג הענין על הענין). להסבר על עוד תפקידי של זרקא סגול ראה גם תבנית קדמא מרכא זרקא סגול.

מתפקידי תבנית הטעמים זרקא סגול

- ענין עצמאי מסוג התוכן המוטעם על התוכן המוטעם
- ענין תוספת מסוג התוכן המוטעם על התוכן המוטעם
- גריעה חלקית מסוג התוכן המוטעם מהתוכן המוטעם (כגון קריבת ימים למות)
- ציור של תנועה
- כגון ציור של שלוש תנועות
- מספר מיעוטים או ריבויים מסוג הענין על הענין.

אפשר כי תבנית **מרכא זרקא [מונח] סגול** עשויה לבטא רעיון דומה לתבנית **מרכא תביר טפחא**. אבל הדבר לא מוכח. מתוך כך אפשר כי תבנית הטעמים **גרשי"ם ... זרקא ... סגול**, עשויה להיות כמו **גרשי"ם ... תביר**. עיין בכל תבנית במקומה.

תלישא גדולה למנהג הספרדי **תלשא**, **תלישא קטנה** למנהג הספרדי **תרסא**, (תרסא משמעו תריס כעין מחיצה) אותיות למ"ד ורי"ש מתחלפות ביניהן (כגון שרשרת ושלשלת), לכן מבחינה לשונית מובנן קרוב, המסביר את ההשערה כי הם בעלי תפקידים קרובים עם הבדלים ביניהם.

תבנית טעמים **תלישא גדולה ... תביר**, **תלישא קטנה ... תביר** בין שני קיסרים וגם כאשר התלישא בחצי פסוק ראשון והתביר בחצי פסוק שני מעלה אפשרות לחישוב חשבוני המבוסס על גימטריות המלים המוטעמות או בסביבתן. לפעמים מתקבלים שיעורי תורה.

אפשר שבגלל מיקום **תלשא** ו-**תרסא** לפני תבניות **קדמא ואזלא** או **קדמא לבדה** או **גרשי"ם** או **אזלא גרש** המרמזות על כעין כלל ופרט או יוצא מן הכלל (אם הן בחצי פסוק) (ראה קדמא ואזלא) אז משמש כפרט לפני תבניות אלו.

אפשר שקרן ימין של **קרני פרה** היא בטוי של תלישא גדולה. אפשר שקרן שמאל של **קרני פרה** היא בטוי של תלישא קטנה.

מונח ... מונח תלישא גדולה – כל מונח עשוי להוסיף עוד לימוד מסוג תלישא גדולה.
מונח ... מונח תלישא קטנה – כל מונח עשוי להוסיף עוד לימוד מסוג תלישא קטנה.

מתפקידי תבנית הטעמים תלישא גדולה או תלישא קטנה

תפקיד כללי שיעורין, חציצין ומחיצין (שח"מ)

- שיעורין, חציצין ומחיצין הכוללת שיעורין מוחלטים, שיעורין יחסיים, אומדנים (תלישא גדולה או תלישא קטנה)
- עקירת עקרון תורני או מצווה, עקירת מחיצה.
- עקירת פרט הנעקר מתוך העניין הנידון.
- התרעת עונש משמים – כרת, מיתה בידי שמים. התרעת לאו ומלקות, לאו מכלל עשה.
- מידרוג בביצוע מצוות ומידרוג בשכר ועונש (תלישא גדולה או תלישא קטנה).

תפקיד ייחודי בעל בחינה נעלה

- מקור אור החיים בטעם תלישא-קטנה, ע"פ מנחת שי זה שם כללי לתלישות במנהג הספרדי), אפשר לתאר בחינה נעלה כעין מחיצה בין בעל הבחינה הנעלה והאחרים.
- נבחר, ראש, מקור (תלישא-גדולה).

תפקיד ייחודי חישוב חשבוני בין המלים המטועמות או בסביבתן.

רמז לתלשא כמלך-חשבון (לאו דווקא בפסוק זה) (**דב' כי תבוא טו, ז**) **רָאָה נְתַתִּי בְיָדְךָ אֶת-סִיחֹן מֶלֶךְ-חֲשָׁבוֹן הָאֱמֹרִי וְאֶת-אַרְצוֹ הַחֵלֶל הַשׁ (דב' כי תבוא טו, ו)** **וַיֵּצֵא סִיחֹן מֶלֶךְ-חֲשָׁבוֹן וְעוֹן מֶלֶךְ-הַכְּשֵׁן לִקְרֹאתָנוּ לְמַלְחָמָה וּנְכַסֵּם:**

פֹּזֵר – אפשר כי משמעו לשון פיזור, הפצה, וסימנו כעין חץ או קילשון כלי המשמש להעברת אדמה וצמחיה.
פֹּזֵר – תפקידו כעין דון מינה ואוקמיה במקומיה, דרוש עקרון כלשהו במקום הופעתו והעבר אותו לענין תורני אחר, בין שמפורש בתורה שבכתב ובין שאינו מפורש. בנוסף עשוי ללמד למקומו.
אפשר שבגלל מיקומו לפני תבניות **קדמא ואזלא** או **קדמא לבדה** או **נרש"ים** או **אזלא-נרש** המרמזות על כעין כלל ופרט או יוצא מן הכלל (אם הן בחצי פסוק) (ראה קדמא ואזלא) אז משמש כפרט לפני תבניות אלו בנוסף לתפקידו כמעביר רעיון למקום אחר.
ובפירוש **טוב טעם – הרב יום טוב ליפמאן העלר (תוספות יום טוב)** על **רבינו בחיי בר' נח ז, כב** **כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְרוֹי מֶלֶךְ אֲשֶׁר בְּחֶרְבָּה מְתוּ:** מביא מספר **פרדס רימונים שער הטעמים (שער כ"ט, פ"ב)** ... שמתחס לטעם **פֹּזֵר** כדלהלן: מפזר ונוסף עוד ... וצורתו כחץ < משפיע השפע (ע"כ מדבריו). ואפשר לומר כי החץ מוליך השפע – הלימוד (דרך ותוכן) - מדברי תורה במקום אחד לפרנס עמם דברי תורה במקום אחר בתורה.
פֹּזֵר – גי' כ"ן יב"ה (**שמות א, יג**) **כֵּן יִרְבֶּה תוֹמֵךְ בְּרַעֲיוֹן מִשְׁפִּיעַ שְׁפַע (בשם בתי שב"פ)**

[מונח] ... [מונח] פֹּזֵר – כל מונח עשוי להוסיף עוד לימוד מסוג פזר.

יְתִיב טעם מפסיק / עוצר המרמז לדרשה דווקא כך, אכן כך הדבר, לפחות כך.
מצד הקריאה בתורה **יְתִיב** = משיב (מעביר לאחור) = מציב **פשטא** (שמקומה בסוף מלה) בראש מלה בת הברה אחת או בראש מלה מלעילית בת שתי הברות
התבנית התדירה **יְתִיב [מונח] זקף-קטן** . יש מקום לעיין מדוע כתב רחמנא מלה המחייבת **יְתִיב** ולא **פשטא**.

פשטא - אחד, אחד ויחיד, פשוט, מתפשט והולך, פשט הענין.
לרוב אחריו **מונח זקף-קטן** או **זקף-קטן**, המלה המוטעמת ב- **פשטא** מייצגת ענין של אחד, **זקף-קטן** מלמד שני דברים בקשר אליו.
פשטא... זקף-קטן עשוי ללמד על דרשה כפשוטו של מקרא.
סימונו תמיד באות אחרונה של **מלה** . יש דפוסים בהם **באה** עוד פשטא בתיבה מלעילית ואז היא נראית כ**קדמא** אבל היא **פשטא**.
משנה סוכה פ"ג מ"א או **[ט]** מקום שנהגו לכפול יכפול **לפשוט** **יפשוט** וגו':
ופירש **רמב"ם לכפול**, הוא שיקרא מאודך כי עניתני עד סוף ההלל כל דבר שתי פעמים. **ולפשוט**, הוא שיקרא בלי כפילה כשאר ההלל כולו. ומכאן כי **פשטא** - משמע אחד.

פשטא – ע"פ **בבלי גיטין ס, ב** נהרא כפשטיה ליזיל. **המתניבנא** ילך הנהר כדרכו. מובנו **כדרכו**, כרגילות שלו. לכן **מהפך פשטא** יהיה משמעו כעין מהפך מדרכו, מהפך מרגילותו, מוציא מפשוטו של מקרא המודגם בפסוק הבא:
בראשית ויחי נב, ויזו יוסף את-עבדיו - קדמא מהפך פשטא – **תורה שלמה [ה]** בשם **ספר חסידים** מוציא מפשוטו שציוה לעבדיו להיות עם הרופאים להזהירם שלא יגעו בגופו של יעקב אלא בניו. והרופאים מורים לבניו לעשות לו כך וכך ועבדיו רואים שלא יחסרו דבר שבניו לא יראוהו. **את-הַרְפְּאִים** - מונח זקף-קטן במלים המחוברות במקף - ריבה וריבה את הכל, שלא יחסרו דבר שבניו לא יראוהו.

הערה לתפקיד התחבירי של טעם **פשטא**
מונח פשטא – מונח נקרא גם שופר-הולך מצביע שהפשטא ינהג כעוצר חלש יותר מכרגיל, כאילו מחבר. באותה עת המונח עשוי לרמז ליותר מסדרה אחת של תבנית הטעמים שאחריו.
מהפך פשטא – מהפך נקרא גם שופר-הפוך, מצביע שהמהפך מושך תיבת הפשטא אל תיבתו ויחד ינהגו כעוצר יותר חזק מכרגיל.

פשטא פשטא – כפל הפשטא מרמז על דבר שזה טבעו ומתמיד בו,
כעין חל / מתרחש / מתבצע במהירות כי מכיר דרכו. מְקִדוֹת, בבת אחת, בעת ובעונה אחת.
זה וזה גורם אפשר שגם זה או זה גורם

פשטא מונח רביע (מופע נדיר) אין הגדרת תפקיד.

1. **בראשית לך-לך יז, יט:**
[יט] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶבְרָהָ אֲשֶׁתְּךָ יִלְדָת לְךָ בְּנֵי וַקְרָאתָ אֶת-שְׁמוֹ יִצְחָק וַתְּקַמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לִזְרַעוֹ אַחֲרָיו:

פשטא רביע – שני מופעים בתורה. בשניהם מהפך לפנייהם **מהפך פשטא רביע** אין הגדרת תפקיד.

1. **בראשית א,יא:**

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים **תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרְעוֹ זֶרַע עֵץ פְּרִי לְמִינֵוּ אֲשֶׁר זָרְעוּ-בוּ עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן:**

2. **בראשית ו,יב,לח,יב:**

וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַתִּמָּת בַּת-שָׁוֵעַ אֵשֶׁת-יְהוֹדָה וַיִּנָּחַם יְהוֹדָה וַיַּעַל עַל-גִּזְנוֹ צֹאנוּ הוּא וְיְהוֹדָה רָעוּהוּ הַעֲדָלְמִי תַמְנָתָהּ:

זקף-קטן – ענין של שני דברים. שתי דרשות

מונח-זקף-קטן – מונח-זקף-קטן במלה אחת או במלים מחוברות במקף, כעין מידה ריבה וריבה את הכל (ירושלמי חלה פ"א, ביכורים פ"א, פסחים פ"ב), וכעין מידה מל"ב מידות של רבי אליעזר נאמר במעט וכולל הכל.

קדמא-זקף-קטן – קדמא-זקף-קטן במלה אחת או במלים מחוברות במקף, כעין מידה מל"ב מידות של רבי אליעזר מוקדם והוא מאוחר בענין, והוא גם כעין מידה "דבר הלמד מסופו" מי"ג מידות של רבי ישמעאל, ראה **קדמא** לבד.

מהפך פשטא [מונח] זקף-קטן – מרבה ענין המוציא את הכתוב המוטעם מפשוטו. דהיינו שתיים או שלוש דרשות, אחת כפשוטה ואחת יוצאת מפשוטה, שתיים היוצאות מפשוטו. **מונח** עשוי לרמז לדרשה שלישית, היא כפשט או כיוצא מהפשט, או מצב ביניים (ראה להלן).

[יתיב] או [פשטא] מונח זקף-קטן – מונח זה עשוי לפעול בתפקיד מצב ביניים, מצב ספק, עשוי להיות באותו תפקיד גם ב-**מונח-זקף-קטן**. במנהג קריאה מסוים מונח לפני זקף-קטן מנוגן בשתי פעימות המעיד על כעין הפסק וכך מתאים לדעת **ר"ן בבלי נדרים לז,ב** במה שנידון שם.

(אתנח או סלוק) ואחריו פשטא מונח זקף-קטן – התבנית מטעימה תיאור ואחריו הלכה, או התבנית מטעימה הלכה ואחריה עוד הלכה, מרמז ללימוד אלפני ולאחריו.

(אתנח או סלוק) ואחריו מרקא פשטא מונח זקף-קטן – התבנית מטעימה תיאור ואחריו הלכה, או התבנית מטעימה הלכה ואחריה עוד הלכה, מרמז ללימוד אלפני לפניו ואפשר גם לאחריו.

במצב שלא אחרי **(אתנח או סלוק)** התבנית **מרקא [מונח] [מהפך] פשטא מונח זקף-קטן** – מתארת הרחקה במקום, הארכה בזמן.

מרקא מונח-לגרמיה | – ששה מופעים בתורה, שלושה בדברים, 44 מופעים בכל התנ"ך, אין הגדרת תפקיד.

זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים **(אתנח או סלוק)**, **(סלוק או אתנח)** – בין תפקידיהם כעין דבר החוזר וקורה, כעין בנין אב, היקש.

תבנית מורכבת מ- **זקף-קטן** ואחריו **קדמא-זקף-קטן** (במלה אחת או במלים מחוברות במקף) בין שני קיסרים **(אתנח או סלוק)**, **(סלוק או אתנח)** עשוי ללמד על כעין בנין אב הבנוי בשלבים, במקרא אחד שלב א' ובמקרא אחר שלב ב' ורק בשלב ב' מתברר שהענין המוקדם המוטעם בתבנית הוא כעין בנין אב.

בין שני קיסרים **(אתנח או סלוק)**, **(סלוק או אתנח)** תבנית המרכבת מלפחות שלושה **זקף** (קטן וגדול) או לפחות שני **זקף ו-רביע** אחד או שניים או **זקף** אחד ושני **רביע** – בטוי לענין בעל תוקף רב, עוצמה, חוזק בין לטוב בין למוטב

רביע ... זקף-קטן בין שני קיסרים **(אתנח או סלוק)**, **(סלוק או אתנח)**, כאשר הענין שבזקף-קטן נראה סתום, לא בא לסתום אלא לפרש.

זקף-גדול – זקף-גדול מציין ענין של שלוש, לפחות שתי דרשות באופן אחד ואחת עשויה להדרש באופן אחר או בהפך מהשתיים האחרות. שתיים שהם אחד (כגון מכסה עורות אילים מאודמים ועור תחש).

• תפקיד מספר הלימודים / הדרשות שלוש

• תפקיד הקשור כנראה לשרש "אמר" (כ-35% מהמופעים בתורה), אין הסבר

זקף-קטן זקף-גדול – (א) עשוי לבטא דבר החוזר וקורה וכעין בנין אב; (ב) מצביע על אפשרות לביצוע חישוב הפרש בין גימטרית טעמים וגימטרית תוכן או להפך והסקת מסקנה מדרשית ו/או הילכתית.

זקף-גדול [...] זקף-קטן - בין שני קיסרים (אתנח סלוק, סלוק אתנח) מרמז על שני, תיקון גדול

רביע – הרביע מציין בד"כ ענין של ארבע ונמצא גם יותר, ארבע דרשות או המספר ארבע או רבע, או רבוע, או כפל ברבוע (מספר בעצמו), או הרבה, או ענין והרחבתו (כגון אזור), עשוי להיות הכלל של כלל ופרט.

מבוא רביע מקורות להסברת שם הטעם רביע – דבר הקשור למספר ארבע, ולפירוש כי מלת רביע משמעותה בארמית רובץ.

בראשית ויגש מד,יח:

וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי יְהוֹדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי

יְדַבֵּר-נָא עִבְדְּךָ דְּכַר בְּאֲזֵנֵי אֲדֹנָי וְאַל-יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדְּךָ

כִּי כְמוֹךָ כִּפְרָעָה:

וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי-קַדְמָא אֲזֵלָא בְּרֵאשׁ פְּסוּק, יְהוֹדָה – רביע וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי – זרקא מונח סגול

"קול אליהו" הגר"א דרש בשמות טעמי הקרא: **וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי יְהוֹדָה** - קדמא ואזלא רביע, קדמא ואזלא **התקדם** או **הקדים**, **וְהִלֵּךְ**, רביע

- הבן הרביעי. אפשר כי פירוש **אור החיים** בפסוק מלמד על ארבעה ענינים שהם מעבר לעובדה הידועה מהכתוב שיהודה הוא בן רביעי ליעקב.

במדבר בלק כג: מִי מִנְהָ עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת-רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל תָּמַת נִפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתָהִי אַחֲרֵיטִי קָמָה:

את-רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל – **תרגום יונתן** דעם תָּדָא מִן אַרְבַּעַתִּי מִשִּׁירְתָא דְיִשְׂרָאֵל, אחד מארבע מחנות של מחנה ישראל.

את-רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל – **תרגום אונקלוס** או חדא מארבע משריתא דישראל, אחד מארבע מחנות של מחנה ישראל.

אם כן מלת **רַבֵּעַ** בעלת קשר למספר ארבע, במובן של אחד מארבע (רבע). לכן אפשר כי גם המילה רביעי בעלת שורש בלשון הקודש ומשמעה ארבע, ולא רק בלשון ארמית בה משמעה רובץ, רבוץ.

שמות תרומה כז,א:

וְעֲשִׂיתָ אֶת-הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֹשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּעַ וְחֲמֹשׁ אַמּוֹת רַחֵב רַבּוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁלֹּשׁ אַמּוֹת קָמָתוֹ:

בבלי זבחים סב,ב ... אמר רבא: רמי גברא אאפיה. א"ל אביי: אדרבה, תריץ ואותיב גברא! א"ל (רבא לאביי): (שמות תרומה כז, א) **רַבּוּעַ** כתיב (במשמעות רבוץ). (עונה אביי או הגמרא) והא מיבעי ליה: דמרבע רבועי (בא ללמד שהמזבח צריך להיות מרובע)! (עונה רבא

לאביי) מי כתיב מרובע? (עונה אביי לרבא) וליטעמך, מי כתיב רבוץ? א"ל (רבא לאביי): **רַבּוּעַ** כתיב, דמשמע הכי ומשמע הכי. **רש"י ה"ג רַבּוּעַ כתיב דמשמע הכי ומשמע הכי** - הלכך תרווייהו יליף מינה.

הנאמר בגמרא **רַבּוּעַ** בעל שתי משמעויות מרובע ורבוץ. המלה **רַבּוּעַ** במובן של מרובע פותחת אפשרות אבל לא מבטיחה שלמלת רביעי יש משמעות שניה כמו למלה רבוע במובן של ריבוע או כל קשר אחר לארבע.

משמעות רביעי כרביצה נלמדת גם ב-**בבלי עירובין ע"ח ב'** פיתחא הוא ואריא הוא דרביעי עליה" משמעותו אריה רבוץ עליו. המלה רביעי משמעותה רבוץ - אפשר ששם הטעם רביעי משמעותו שהתיבה המוטעמת בו רובצים עליה ענינים רבים כגון ארבע ויותר.

פסוקים נוספים בתנ"ך של רבע ורביעית ראה פירוט רביעי.

מונח רביעי מצוין ענין כמו רביעי על כל תפקידיו, או חמש, כגון חמש דרשות ויותר, או ערך חמש ויותר או חמישית או שברים קטנים מכך, או פעמיים ערך של ארבע או ארבע דרשות, או כפל בריבוע ועוד כפל בריבוע (מספר בעצמו). בקל וחומר ללא הגבלת דיו מצוין רבוי רב הרבוץ עליו.

אם, למרות האמור לעיל, נדרש במקום רק ענין של ארבע אז תפקיד טעם **מונח** בתבנית **מונח רביעי** אינו בענין של מספר.

אתנח או **סלוק** – הפסק דיבור המגביל הענין. אופן אחד של הגבלה הוא למעט כל נושא / ענין פרט למדובר בו

אתנח או **סלוק** המטעימים מלת "לאמר" בתורה 214 פעם, (אתנח 84, סלוק 130). אפשר כי תפקיד ההגבלה של **אתנח** או **סלוק**

מתואם עם הדרשה של רבי יהודה ובי רב ב- **בבלי פסחים מב,א** ו- **בבלי תמורה ז,ב** כי מלת **לְאָמַר** כמו ב-**(וי' מצדע יד, א)** **וַיְדַבֵּר ה'**

אֶל-מִשְׁחָ לְאָמַר: היא נוטריקון "לאו אמור" לדרוש לאו מתוכן העשה שאחריו. מלמד שכל הלא תעשה הנלמדים כדלקמן בפרשה רמוזים במלה זו ונלמדים ומתריבים מטעם מרכא במלים **אֶל-מִשְׁחָ**.

מתפקידי טפחא

(א) **טפחא** – טעם מפסיק – פסקא טעמא (זהר יתרו) מלמד שהענין הוא שנוי משמעות מהכתוב אחריו

רש"י (וי' מצ' יד, כח) **על-מקום דם האֲשֵׁם** - אפילו נתקנה הדם (ראה **מנחות י,א**). למד שאין הדם גורם אלא המקום גורם.

הנאמר במצורע עני בטהרתו (**יד, כח**) **על-מקום דם האֲשֵׁם**, משנה **משמעות** הנאמר במצורע עשיר (**וי' מצ' יד, ז**) נתינת שמן **על דם**

האֲשֵׁם שהיה נשמע שנותן השמן רק על הדם ממש, ומלמד שנותן השמן על המקום גם עם דם נתקנה.

(ב) **טפחא** – פותח טפח (אף שמפסיק), מתחבר אל, ומתאפיין מהכתוב אחריו.

(**ויקרא מצדע יד, ב**) **זאת תהיה תורת המצורע ביום שְׁהֲרָתוֹ, ביום** – טפחא בתפקיד פותח טפח ואז הכתוב אחריו מתאר ומאפיין את

המלה בטעם טפחא, ע"פ **תורה תמימה (הערה ז)** המלה **ביום** יתירה כי די היה לכתוב ב**שְׁהֲרָתוֹ** לכן המלה נדרשת מהכתוב אחריה שכל

מעשי הטהרה יהיו מוגבלים לאור יום וכל היום כשר (**ת"כ, בבלי מגילה כא,א**)

(ג) **טפחא** – במיוחד כאשר טפחא ללא מרכא לפניו אזי עשוי להיות בתפקיד של התפשטות האפיון המתקבל מהטפחא בלבד או מהמלים

בטעם טפחא ושאחריה אל הכתוב לפני הטפחא.

(ד) **(דב' ל' תצ כג, כה):** **ס** [כה] **כִּי תבֹא בְּכַרְם רֵעֶךָ וְאַכַּלְתָּ עֲנָבִים פִּנְפֹּשֶׁת שִׁבְעָה וְאֶל-כַּלְיָה לֹא תִתֵּן: ס**

וְאֶל-כַּלְיָה – טפחא בתפקיד התפשטות האיסור אל הכתוב לפניו ללמד היתר אכילה בשעת עבודה רק בזמן הקטיף. כפי **שבבלי**

ב"מ פ"ז,א דורשת מממלים אלו בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית בשעת גמר מלאכה אתה רשאי לאכול

(ד) **טפחא** – רבוי

(**בראשית א,א**) **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, בְּרֵאשִׁית** – טפחא, רבוי, להודיע כי המאמר **בְּרֵאשִׁית** הוא רבוי מאמרות שנאמרו בבת אחת

ועל רבוי הנבראים שנבראו בבת אחת בהתאמה למאמרות,

(ה) תפקיד מורכב בתבנית בראש פסוק **טפחא מונח אתנח** – תבנית (**בראשית א,א**) **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים** ו-**(שמות יתרו כב, בטעם**

תחתון)) **אֲנֹכִי הו' אֶל הַיְהוָה** העשויה לרמז במופעים אחרים על קשר למעשה בראשית ו/או שמע ישראל

תבנית בראש פסוק **טפחא אתנח** – תבנית (**דברים ואתחן ו,ד**) **שָׁמַע יִשְׂרָאֵל** העשויה לרמז במופעים אחרים על קשר לשמע ישראל ו/או

מעשי בראשית.

תבנית פסוק מלא **טפחא [מונח] אתנח מרכא טפחא מרכא סלוק** עשויה לרמז מאד על קשר למעשי בראשית ו/או שמע ישראל.

חצי פסוק ללא **טפחא**. טעם טפחא הוא הטעם בעל נגינה (שאינו אילם) הנפוץ בתורה (11294) המופיע בכל פסוקי התורה (5846) אבל יש חצאי פסוק בעלי מלה אחת בטעם קיסר (אתנח או סלוק) בהם אין טעם **טפחא**.

מובאת כאן דוגמת מפתח להבנת תפקיד טעם הטפחא מפסוק חסר טפחא. בדוגמא זאת הסתמכנו על אוסף תפקידי טפחא שהכרנו עד כ"א סיון התש"ע כדי להציע הבנה כללית בתפקיד טעם טפחא – טרחא.

ויקרא תזריע יג, יח צרעת בשחין ובמכה

פ [יח] וּבְשָׂרְ כַּי־וְהִנֵּה בְּ-בְעָרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:

[יח] ... שְׁחִין - אתנח וְנִרְפָּא: - סלוק, ללא טעם טפחא מלמד כי אין כאן אף תפקיד דרשתי של טעם טפחא. אין כאן שנוי משמעות או הלכה בין מה שאחרי הטפחא ובין מה שמשמעם בטפחא, אין כאן הפסק, אין כאן פתיחת טפח לאפיון אלפניו, אין כאן מיעוט כלשהו.

בסה"כ – אין שינוי, שמשמעותו שעדיין יש שחין רק שהוא קרם כקליפת השום.

(סלוק (סוף פסוק) קודם) **(כ"ו וירא חג, ג) וַיֹּאמֶר** – חצי פסוק ללא טפחא אתנח, להגביל לאמירה אחת בלבד,

השערה: (א) בפסוקי בריאת העולם מה שהקב"ה צווה נברא ללא שנוי מצוויו.

(ב) קרה מיד

אם נאמר כי טפחא כמסמלת שנוי כלשהו אזי ללא טפחא אין מרמז על חוסר שנוי.

מרכא טפחא, אתנח או סלוק או מונח אתנח או מרכא סלוק

מרכא טפחא – יתור לרבות, דהיינו יש מלה יתירה הבאה לרבות לדברים אחדים, כל מקום לפי ענינו, שעליהם חל הענין או ההלכה.

תביר מרכא טפחא – כאשר לפני **מרכא טפחא** מופיע טעם **תביר** נדרשת דרשה שהרבוז אינו על כל הדברים באותו הענין.

אבל בפסוק **(י"ח תו' יג, ג) וּמְהִינֵת בְּשָׂרְ חַי** מיעט את כל הפרטים ודרש שעל כולם לא חל הענין

יש בתורה כ- 11 מופעים של **תביר טפחא** ואין כרגע אפיון מובהק של תפקיד התבנית לעומת תבנית **תביר מרכא טפחא**

מובאת שוב הגדרת אתנח וסלוק להסברת התבנית **מונח אתנח או מרכא סלוק**

אתנח או סלוק טעמים המכונים קיסרים, ובד"כ מגבילים בנושא הנידון (למשל שמשוהו מהענין חל על פרט מסוים בלבד),

מונח אתנח או מרכא סלוק מונח או מרכא מרבה אתנח או סלוק מגביל.

מתפקידי תבנית הטעמים **מונח אתנח או מרכא סלוק** רבוי הגבלה.

מתפקידי תבנית הטעמים **מרכא טפחא, אתנח או סלוק** הגבלת הרבוי.

אבל התבנית עשויה להיות גם שטעם **מונח מרבה** בלי קשר לטעם **אתנח** המגביל

וכן שטעם **מרכא מרבה** בלי קשר לטעם **סלוק** המגביל

מתפקידי תביר

(א) מחלק,

(ב) ממעט,

(ג) לימוד המלמד שלא ממש ככתוב, : **(י"א אמר כא, ז) וַאֲשֶׁה תביר** – לא ממש **נְרוּשָׁה מְאִישָׁה** רבנן הוסיפו נשים שלא התגרשו אלא שהיה

בהן ריח של גט או חלוצה, שאף אותן **לֹא יִקְחוּ** הכהנים לנשים

תביר תביר – 4 מופעים בתורה; **תביר** ואחריה מלה המחוברת ב- **מקף**- למלה שאחריה בטעם **תביר** – 3 מופעים בתורה, ואין כרגע

אפיון מובהק של תפקיד התבנית

כִּי – **תביר** ואחריו **[מרכא] טפחא**, 180 פסוקים ומופע אחד בפסוק בתנ"ך מהם 46 בתורה, ואין כרגע אפיון מובהק של תפקיד

התבנית

תביר [מרכא] טפחא [מונח] אתנח – ראה הגדרה בתוך התבנית **מרכא טפחא**

צריך להבחין בין השפעת **תביר** – מחלק וממעט ובין השפעת **אתנח או סלוק** – מגביל

(חזרה לשם שלימות הענין) **תביר מרכא טפחא** – כאשר לפני **מרכא טפחא** מופיע טעם **תביר** נדרשת דרשה שהרבוז אינו על כל

הדברים באותו הענין.

מרכא תביר [מרכא] טפחא תפקיד תדיר של התבנית הוא קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים החלוקים ביניהם או בדיניהם לגבי הנושא, או הם לא מצטרפים ביחד לגבי הנושא או ההלכה הנידונים.

דרנא תביר [מרכא] טפחא תפקיד תדיר של התבנית הוא קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים אשר שוים ביניהם או בדיניהם לגבי הנושא, או הם מצטרפים ביחד לגבי הנושא או ההלכה הנידונים.

מרכא תביר [מרכא] טפחא (א) נדרשת דרשה שהרבוז חל על כל הדברים באותו הענין, אבל על חלקים שונים באופנים שונים,

(ב) הדברים לא מצטרפים ביחד לגבי הנושא או ההלכה הנידונים.

דרנא תביר [מרכא] טפחא (א) נדרשת דרשה שהרבוז חל על כל הדברים באותו הענין,

(ב) הדברים מצטרפים ביחד לגבי הנושא או ההלכה הנידונים.

צריך עיון מה ההבדל בין **מרכא טפחא** ובין **דרנא תביר** [מרכא] **טפחא**, אלא אם נאמר כי לטעם דרגא ו/או לטעם תביר יש תפקיד כל אחד לעצמו בנוסף על תפקידו בתבנית

טעם **דרנא** מופיע בשלוש תבניות. הוא גם בעל תפקידי דרישה לעצמו ללא התבנית. **מתפקידי דרנא** לעצמו (א) מקשר – כגון בין שני כתובים, (ב) מצרף – שכל פרט מהמצוה מעכב, כמו ארבע פרשיות שבתפילין המעכבים זה את זה, **מתפקידי דרנא** בשלוש תבניות:

דרנא תביר [מרכא] **טפחא** תפקיד שטופל בהקשר לטעם **תביר**
דרנא מרכאיים (=מרכא-כפולה) **טפחא**
(א) עיקר משמעותה נעשה מעשה אף שלא לא היה ראוי לעשותו
(ב) כאשר **מרכאיים** מרמז על שני ענינים או שלבים או תיווך בענין הנדון

דרנא מונח רביע

(א) התבנית מופיעה 59 = נד"ה פעם בתורה ויש לחלק ניכר מהמופעים קשר לנושא תיקון הקילקול של היצר הרע בחטא אדם הראשון, תיקון כח ה(מ)תאוה לקדושה, לחלק מהמופעים קשר לגלות השכינה (הנמשל בזוהר לכעין מצב נד"ה) וחזרתה.
(ב) במקרים בודדים בלבד מצאנו תפקיד אחר, כעין פרט עיקרי/מרכזי בענין המדובר, שפרטים אחרים עשויים להתייחס אליו, כעין ענין מקושר לפניו ומופרד מאחריו.

אפשר כי לתבנית **דרנא מונח רביע** יש תת-קבוצה **אזלא-גרש / גרשיים** (מונח) **דרנא מונח רביע**. להלן רעיונות למשמעותה
בין תפקידיה של תבנית הטעמים **אזלא-גרש / גרשיים** [מונח] **רביע** נמצא התפקיד כעין יצא ללמד על עצמו או על הכלל.
אפשר שתבנית הטעמים **אזלא-גרש / גרשיים** [מונח] **דרנא מונח רביע** היא הרכב של שתי התבניות זו על זו, ומשמעותה יצא ללמד על עצמו או על הכלל וגם אחד מתפקידי תבנית הטעמים. **דרנא מונח רביע**
אפשר כי תבנית **אזלא-גרש / גרשיים** **דרנא מונח רביע** היא מופע של מידה (ט"ז) מדבר שהוא מיוחד במקומו, בברייתא דל"ב מדות ברייתא דרבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי.

מונח רביע – בתבנית **דרנא מונח רביע** עשוי גם לתפקד בתפקידו, שהוגדר במקומו.

שלשלת 4 פעמים בתורה תמיד מלווה בטעם **פסק** | אחריו, אפשר כי טעם **שלשלת** מלמד (א) על קושי או צורך רגשי / מחשבתי, העשוי להתבטא בהשגחה וחזרה על דברים, וטעם **פסק** | מלמד התגברות עליו ע"י האיש הנתון במצב או ע"י גורם אחר. (ב) מלמד על השגחה וחזרה על דברים,

פסק | – טעם אמצעי אולם (אין לא נגינה משלו). כעין מידה י"א לרבי אלעזר בן רבי יוסי בר חלפתא סדור שנחלק, היינו שהכתוב המוטעם בפסק יש לקורא ולהבינו בשני אופנים פעם בקריאה עם פסק, ופעם בקריאה ללא פסק, אחרי קיסר עשוי לציין כי המלה שלפני הפסק יש לקוראה פעם עם הפסוק הקודם, ופעם עם הפסוק שהיא בראשו או במלה שניה שבו.
עשוי לציין שני שמות (היינו מושגים כל שהם, אחד לפני ואחד אחרי הפסק) ולהם הלכה אחת, או שם אחד ושתי הלכות (כגון שהשם שאחרי הפסק חל על מילת יחס כלשהיא כמו "כי" שלפני הפסק).
היקש הפועל מצד לצד, כגון מענין שבצד ימין לענין שבצד שמאל.
הפרדה בין אותיות אהו"י בסוף מילה ובתחילת מילה כאשר במילה הראשונה טעם מחבר, הפרדה בין מלה המסתיימת ב-מ"ם ובין מלה הפותחת ב-תי"ו או באותיות אל"ף תי"ו שלא ישמע מ"ת
השעיה בין דרגא תביר במקום שאין לפחות שתי הברות ביניהם ולכאורה היה צריך להטעים מרכא תביר

מקף – טעם אמצעי אולם (אין לא נגינה משלו) המחבר שתיים או שלוש ונדיר מאד ארבע מלים לרצף אחד עבור תבנית טעמים של טעם אחד או שניים (כגון עוצר או מחבר ועוצר (כגון קדמא ז"ק, מונח ז"ק)). הרצף הזה הוא כעין מלה אחת כגון להפסק מהמלה הבאה או לחיבור למלה הבאה, כגון לצורך חישוב גימטריה הלכתית או אגדתא וכד'

במדבר חקת יט, טו **אין-צמיד פתיל עליו** - ת"א - דלית מגופת שייע מקף עלוהי
תיב"ע - דלית מגופתא מחברא ביה מקף על פומיה

טט - פתיל = מחברא ביה מקף, חיבור מקף. למדנו ש- מקף משמעו שע"י הקפת עצמים אחדים הם נחשבים כמחברים ליחידה אחת.
מקף – בתפקיד רב-מצב, רב-שלב, רב-חלק, רב-משמעות. דוגמאות למצבים: צירוף ענין נספח לענין עיקרי, לפי **תורת המקף** (הרב י"י פוזן) מצב של מיעוט הדגשה.
בתורה טעם מקף מופיע 11475 פעם.

מילת **אל** - עם מקף 1149 מופעים מהווה 9.978% ממספר מופעי מקף בתורה, מילת **ואל** - עם מקף 98 מופעים מהווה 0.00784% ממופעי מקף בתורה. שתיהן ביחד מהוות 10.76% ממופעי מקף בתורה. שתיהן ביחד מהוות 99.03% ממופעי מלת **אל** בתורה. המתאם הזה אומר דרשני.

כל מילות **את** - (בסגול) 2396 מופעים **ואת** - (בסגול) 641 מופעים תמיד עם מקף. והן מהוות ביחד 26.4662% ממופעי מקף בתורה.
כל מילות **את** (בצירה) 219 מופעים **ואת** (בצירה) 185 מופעים בלי מקף. **באת**, **כאת**, **לאת** אין, **מאת** - (בצירה) 118 מופעים במקף.
מילת **על** - עם מקף 880 מופעים, מילת **ועל** - עם מקף 92 מופעים, מילת **מעל** - עם מקף 58 מופעים
מילת **כי** - עם מקף 410 מופעים, מילת **וכי** - עם מקף 34 מופעים, **ואם** - עם מקף 232 מופעים, מילת **אם** - עם מקף 174 מופעים,

מילת *לא- עם ובלי קדומת, עם מקף 530 מופעים, מילת נא עם מקף 1, מילת נא עם מקף לפניה 85 מופעים

קדמא ואזלא – בשתי יחידות מלים (2 מלים או עם מקפים) עשוי לציין כי המלים המוטעמות **קדמא ואזלא** או בסביבתן נמצאים אחד או יותר מהתפקידים הבאים (ואין הרשימה ממצה הכל)

מתפקידי תבנית הטעמים קדמא ואזלא

(א) ענין מרכזי בקרא אליו מתיחסים פרטים אחרים בקרא

(ב) מוקדם ומאוחר בזמן

(ג) מוקדם ומאוחר ללמד שסדר הכתוב בפסוק הוא בדווקא כדי שנוכל ללמוד ממנו כלל ואחר-כך פרט או פרט ואחר-כך כלל, או

ברבוי ומיעוט כגון כלל ופרט בתוצרת הגפן לגזיר (במדבר נשא ו, ד) **כָּל יַמֵּי נַזְרוּ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִנְּפֶנְךָ לְדִין מִתְרַצְנִים וְעַד-זֶה**

לֹא יֵאָכֵל: כִּגוֹן כָּלל ופֶרֶט שֶׁל שִׁימוֹשׁ בַּכֶּסֶף מֵעֵשֶׂר שָׁנֵי (דְּבָרִים רֵאשִׁית ז, כב) וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף כָּלל אֲשֶׁר-תִּאֲזָה נִפְשֶׁךָ בַּבְּקָר וּבְצֹאן

וּבִינֵן וּבִשְׂכָר וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְהֶן נִפְשֶׁךָ וְאִכְלֶתָ שֵׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְחֶתָ אֹתָהּ וּבִיתְךָ: כִּגוֹן רַבּוּי וּמִיעוּט בְּמוֹמֵי

בְּכוֹר בְּהֵמָה (דְּבָרִים רֵאשִׁית ט, כא) וְכִי-יִהְיֶה לְךָ מוֹם פֶּסַח אִוְ עוֹר כָּל מוֹם רָע לֹא תִזְכְּחֶנּוּ לִה' אֱלֹהֶיךָ:

(ד) מלמד ולמד כגון בקל וחומר

(ה) אפשרות ללימוד בבנין אב

קדמא ואזלא – ביחידת מלים אחת (בד"כ במלה אחת, כגון (במדבר נשא ד, כב) וְנִשְׂאוּ) מציין שוויון, או/ו בעושה תלוי המעשה

לשם שלימות נושא קדמא ואזלא מוצגת כאן התבנית **אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) קדמא** – בשתי יחידות מלים (2 מלים או עם

מקפים) המציינת שני סדר של מאוחר המקדים המוקדם. ראה הסבר במקומו.

שתי התבניות הבאות מופיעות כ-15 פעמים בתורה והן מופע של מלמד ולמד, קדמא מציין המלמד ההולך בראש, האזלא מציין כי יש

למד ההולך אחריו, וללמד יש תכונות מסוימות בהתאם לתבנית הטעמים

קדמא ואזלא ... אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) מהפך פשטא – הלמד מוגבל באופן זמני או מותנה, ובין היתר נמצא בו דוגמת קל

וחומר המוגבל בדיו לבא מן הדין להיות כנידון (במדבר בהעלתך פרשת צרעת מרים). הגרשיים או אזלא-גרש מהפך פשטא מציין דרישת

דיו מהכתוב המוטעם או בסביבתו.

קדמא ואזלא ... אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) – יצא מן הכלל [מונח] רביע ללמד על עצמו או על הכלל כולו, מציין כנראה שעל

הלמד רובין רבוי רב, המסקנה היא שהלמד עולה על המלמד

קדמא ואזלא ... קדמא ואזלא (= קדמא ואזלא פעמיים) בין שני קיסרים. ללא הסבר

תבנית טעמים **קדמא ואזלא** או **קדמא ואזלא** או **קדמא לבדה** או **גרשיים** או **אזלא-גרש** אשר לפניה לפחות אחת או יותר מהתבניות

הבאות

מונח זרקא מונח ... מונח סגול

או **מונח ... מונח פזר**

או **מונח ... מונח תלישא-גדולה**

או **מונח ... מונח תלישא-קטנה**

או **מונח רביע**

ואחריה תבניות שונות מבטאה כעין מלמד ולמד אשר לפניו פרטים לפי תפקידי הטעמים השונים (נקרא להם פרט קדמאה) וחלקם

מתבררים בפרטים שאחרי המלמד ולמד (נקרא להם פרט בתראה). הפרט קדמאה עשוי להיות חלק מהמלמד ולמד ויוצרים ביחד כעין

מלמד מורחב.

קדמא ללא אזלא אחריו – עשוי לציין דבר קדום, עשוי לציין התחל בו, עשוי להיות מופע של מוקדם שהוא מאוחר בענין, היינו מקום

הקרא מקדים או מאחר את זמנו בפועל.

ראה **קדמא-זקף-קטן** – קדמא-זקף-קטן במלה אחת או במלים מוקפות, כעין מידה מל"ב מידות של רבי אליעזר ברבי יוסי מוקדם

והוא מאוחר בענין, והוא גם כעין החלק "דבר הלמד מסופו" ממידה י"ב מי"ג מידות של רבי ישמעאל ברבי יוסי, "דבר הלמד מענינו

ודבר הלמד מסופו"

קדמא מהפך פשטא – תבנית שבין תפקידיה כעין מידה מל"ב מידות של רבי אליעזר ברבי יוסי דבר שחבירו (היינו הכתוב) שלפניו

מלמד עליו או שהוא מלמד על חבירו (היינו הכתוב) שלפניו. עשוי להיות גם טעמא דקרא על הכתוב לפניו.

קדמא מרכא – כ-65 מופעים בתורה עם שתי הסיפות כמוצג

קדמא מרכא [פשטא] [מונח] ... זקף-קטן בין שני קיסרים (אתנח סלוק, סלוק אתנח) – לכתחילה באופן אחד בפועל או בדיעבד

באופן אחר, ועוד מתפקידי פשטא ... זקף-קטן

קדמא מרכא זרקא מונח ... מונח סגול – לכתחילה באופן אחד בפועל או בדיעבד באופן אחר, ועוד מתפקידי זרקא סגול

קדמא ללא אזלא אחריו – עשוי לציין כעין כלל הצריך לפרט, ולפרט או פרטים תבניות שונות וכל תת-תבנית בעלת התכונות שלה.

מוצגת רשימה של רוב התבניות האלה.

[פשטא] [מונח] זקף-קטן

[מונח] רביע

מהפך פשטא מונח זקף-קטן
תביר או [מרכא] טפחא
דרנא תביר [מרכא] טפחא (מונח) אתנח או (מרכא) סלוק
מרכא תביר [מרכא] טפחא (מונח) אתנח או (מרכא) סלוק

תבנית הטעמים שבבסיסה **אזלא-גרש** או **גרשיים** – **יצא לסוגין**
תבניות טעמים הנשענות על אזלא, היינו אזלא-גרש וגרשיים (1448 פסוקים, 1633 מופעים)
אזלא-גרש (=גרש) 1120 **גרשיים** 512 מופעים בתורה (סה"כ 1632 צריך בדיקה כי לעיל נאמר 1633)
אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) מהפך פשטא – יצא להקל ולא להחמיר

אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) ... תביר – יצא להקל ולהחמיר, כגון **(בר וירא כבת) אלהים** - גרשיים **יראה-לו השם לעלה** -
מרכא תביר טפחא, גרשיים ... תביר יצא להקל ולהחמיר, להקל שאם יהיה שה הקרבן יהיה שה, ולהחמיר שרק אם לא יהיה שה הקרבן
יהיה יצחק.

אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) מונח רביע – יצא ללמד על עצמו או על הכלל כולו
אזלא-גרש (ללא קדמא לפניו) מונח [מונח] **רביע** – 25 פסוקים, 25 מופעים
גרשיים מונח [מונח] **רביע** – 92 פסוקים 92 מופעים
גרשיים רביע – 6 פסוקים 6 מופעים

אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) קדמא – בשתי יחידות מלים (2 מלים או עם מקפים) מציין שנוי סדר של מאוחר המקדים המוקדם,
כגון כתוב מאוחר או אחרון ומבוצע ראשון, כגון עשוי להיות למד קודם למלמד. כ- 32 מופעים
אזלא (גרשיים) או אזלא-גרש) קדמא מהפך פשטא – אזלא בראש התבנית לרמז על פעולה שהתחילה, הושעתה וחודשה או
שתחדש. פעולה שאמורה להיות מאוחרת החלה לפני זמנה, מושעת, תחל שוב. מופיעה בתורה 3 אזלא + 10 גרשיים

1.8 רישום מתמטי של תפקידי תבניות הטעמים לחלק מהתבניות.
כתוצאה ממסכנות העיון הוגדר **ביטוי מתמטי כללי**, האמור בעיקרון להופיע בכל הגדרת תפקיד תבנית אבל מודגם רק בתבניות אחדות.
עבור כל "תפקיד תבנית" מוגדר "מקדם פעילות תפקיד" ומוגדרת פעולת כפל ביניהם
מקדם פעילות תפקיד * תפקיד כלשהו (של תבנית כלשהי). תוצאת הבטוי נקבעת לפי שווי המקדם:
אם המקדם שווה 1 התפקיד פעיל במופע,
אם המקדם שווה 0 התפקיד לא פעיל במופע (או שלא מצאנו עדיין תפקיד זה במקום).
במקום אחד עשויים להיות פעילים תפקידים אחדים.

מתפקידי תבנית הטעמים זרקא סגול (הדגמה בביטוי מתמטי)
מקדם * ת(זרקא סגול) = 1 * ענין עצמאי מסוג התוכן המטועם על התוכן המטועם
מקדם * ת(זרקא סגול) = 1 * ענין תוספת מסוג התוכן המטועם על התוכן המטועם
מקדם * ת(זרקא סגול) = 1 * גריעה חלקית מסוג התוכן המטועם מהתוכן המטועם (כגון קריבת ימים למות)
מקדם * ת(זרקא סגול) = 1 * ציור של תנועה
מקדם * ת(זרקא סגול) = 1 * כגון ציור של שלוש תנועות
המקדם מרכא * ת(זרקא סגול) = 1 * מספר מיעוטים או ריבויים מסוג הענין על הענין.

מתפקידי תבנית הטעמים תלישא-גדולה או תלישא-קטנה
תפקיד כללי שיעורין, חציצין ומחיצין (שח"מ)
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה) = 1 * שיעורין, חציצין ומחיצין הכוללת שיעורין מוחלטים, שיעורין יחסיים, אומדנים
(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה)
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה) = 1 * עקירת עקרון תורני או מצווה, עקירת מחיצה
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה) = 1 * עקירת פרט הנעקר מתוך הענין הנידון
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה) = 1 * התרעת עונש משמים – כרת, מיתה בידי שמים. התרעת לאו ומלקות, לאו מכלל
עשה
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה) = 1 * מידרוג בביצוע מצוות ומידרוג בשכר ועונש (תלישא-גדולה או תלישא-קטנה)

תפקיד ייחודי בעל בחינה נעלה
מקדם * ת(תלשא) = 1 * בחינה מעולה ביותר (מקור אור החיים בטעם תלישא-קטנה, ע"פ מנחת שי זה שם כללי לתלישות במנהג
הספרדי), אפשר לתאר בחינה נעלה כעין מחיצה בין בעל הבחינה הנעלה והאחרים
מקדם * ת(תלישא-גדולה) = 1 * נבחר, ראש, מקור (תלישא-גדולה)

תפקיד ייחודי חישוב חשבונני בין המלים המטועמות או בסביבתן.
מקדם * ת(תלישא-גדולה או תלישא-קטנה ... תביר) = 1 * אפשרות לחישוב חשבונני בין המלים המטועמות או בסביבתן

מתפקידי תבנית הטעמים פזר
מקדם * ת(פזר) = 1 * תפקידו כעין דון מינה ואוקמיה במקומיה, דרוש עקרון כלשהו במקום הופעתו והעבר אותו לענין תורני אחר,

בין שמפורש בתורה שבכתב ובין שאינו מפורש. בנוסף עשוי ללמד למקומו.

מתפקידי תבנית הטעמים יתיב

מקדם * ת(יתיב) = 1 * דווקא כך, אכן כך הדבר, לפחות כך.

מתפקידי תבנית הטעמים פשטא

מקדם * ת(פשטא) = 1 * אחד, אחד ויחיד, פשוט, מתפשט והולך, פשט הענין.

מתפקידי תבנית הטעמים פשטא פשטא

מקדם * ת(פשטא פשטא) = 1 * דבר שזה טבעו ומתמיד בו.

מקדם * ת(פשטא פשטא) = 1 * חל / מתרחש / מתבצע במהירות כי מכיר דרכו. מידיות, בבת אחת, בעת ובעונה אחת.

מקדם * ת(פשטא פשטא) = 1 * זה וזה גורם אפשר שגם זה או זה גורם.

מתפקידי תבנית הטעמים זקף-קטן

מקדם * ת(זקף-קטן) = 1 * תפקיד מספר הלימודים / הדרשות שתיים

זקף-קטן או **מונח זקף-קטן** – זקף-קטן **כעין מספר שתיים**, שתי נקודות בענין מסוים, שתי דרשות. תוכן המונח מסייע לתיאור הזקף-קטן או שהמונח מוסיף עוד דרשה אחת או ענין של מספר של אחד.

מתפקידי תבנית הטעמים זקף-קטן

- תפקיד מספר הלימודים / הדרשות שתיים

מתפקידי תבנית הטעמים זקף-גדול

מקדם * ת(זקף-גדול) = 1 * תפקיד מספר הלימודים / הדרשות שלושה.

מקדם * ת(זקף-גדול) = 1 * תפקיד הקשור כנראה לשרש "אמר" (כ-35% מהמופעים בתורה), אין הסבר.

מתפקידי תבנית הטעמים זקף-קטן זקף-גדול

מקדם * ת(זקף-קטן זקף-גדול) = 1 * ת(דבר החוזר וקורה (זקף-קטן זקף-גדול))

תפקיד כללי חישוב חשבוני, תפקיד ייחודי חישוב הפרש בין גימטרית טעמים וגימטרית תוכן או להפך והסקת מסקנה מדרשית ו/או הילכתית

מקדם * ת(זקף-קטן זקף-גדול) = 1 * גי' (זקף-קטן זקף-גדול) = (עולה) תקע"ו,

מקדם * ת(זקף-קטן זקף-גדול) = 0 * ת' - גי' תוכן (כגון **בראשית ורא כב"ג: וְהָיָה אֵיל אֶחָד** = 0 לא פעיל)

מתפקידי תבנית הטעמים רביע

מקדם * ת(רביע) = 1 * תפקיד מספר הלימודים / הדרשות ארבע

מקדם * ת(רביע) = 1 * תפקיד חישוב רבוע

מקדם * ת(רביע) = 1 * תפקיד הערך / המספר 4

מתפקידי תבנית הטעמים מונח רביע

מקדם * ת(מונח רביע) = 1 * תפקיד מספר הלימודים / הדרשות ארבע או יותר מארבע

מתפקידי תבנית הטעמים טפחא

מקדם * ת(טפחא) = 1 * תפקיד מפסיק מן התיאור המוטעם בסימנת **מונח אתנח** או **מרכא סלוק**, **אתנח** לבד, או **סלוק** לבד.

מקדם * ת(טפחא) = 1 * תפקיד שנוי או הרחבת משמעות בנושא הנידון.

מקדם * ת(טפחא) = 1 * תפקיד רבוי

מקדם * ת(טפחא) = 1 * תפקיד פותח טפח (אף שמפסיק), מתחבר אל, ומתאפיין מהכתוב אחריו.

מקדם * ת(טפחא) = 1 * תפקיד במיוחד כאשר טפחא ללא מרכא לפניו אזי עשוי להיות בתפקיד של התפשטות האפיון המתקבל

מהטפחא בלבד או מהמלים בטעם טפחא ושחריה אל הכתוב לפני הטפחא.

מקדם * ת(טפחא [מונח] אתנח בראש פסוק) = 1 * תפקיד קשר אפשרי למעשה בראשית ו/או שמע ישראל

מתפקידי תבנית הטעמים מונח אתנח או מרכא סלוק

מקדם * ת(מונח אתנח או מרכא סלוק) = 1 * רבוי הגבלה.

מתפקידי תבנית הטעמים מרכא טפחא, אתנח או סלוק

מקדם * ת(מרכא טפחא, אתנח או סלוק) = 1 * הגבלת הרבוי.

מתפקידי תבנית הטעמים קדמא ואזלא

מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 1 * ענין מרכזי בקרא אליו מתיחסים פרטים אחרים בקרא (קדמא ואזלא)

מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 1 * מוקדם ומאוחר (קדמא ואזלא)

מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 0 * מלמד ולמד כגון בקל וחומר (קדמא ואזלא) = 0

מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 0 * בנין אב (קדמא ואזלא) = 0

מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 0 * כלל ופרט (קדמא ואזלא) = 0
 מקדם * ת(קדמא ואזלא) = 0 * רבוי ומיעוט (קדמא ואזלא) = 0

1.9 טבלת ספירה של תבניות טעמי מקרא בתורה ע"פ גירסת הכתר הממוחשבת
 מספרים של טעמי המקרא בתורה ע"פ גירסת הכתר הממוחשבת

חפוש	מס' פסוקים	מס' מופעים	הערות	מס' צורת סימן, הערות
*	מס' פסוקים בתורה 5846	מס' מילים בתורה 79978		
מקף	4827	11475	זה מס' המילים המצטרפות לטעם אחד או שניים שהוא / הם בד"כ במלה האחרונה	1
מילת אַל- עם מקף מילת וְאַל- עם מקף	999 82	1145 90	מלות אַל- וְאַל- 99.03% ממופעי אַל 10.76% ממופעי מקף	אַל 1003 פס' 1149 מופע וְאַל 85 פס' 98 מופע
כל מילות אַת (בסגול) עם מקף כל מילות וְאַת (בסגול) עם מקף	1854 437	2396 641	מהוות ביחד 26.4662% ממופעי מקף בתורה.	ל אַל – אין, מ אַל – אין, ב אַת, כ אַת, ל אַת, מ אַת – אין.
מ אַת - (בצירה) מקף	114	118	באַת , כאַת , לאַת אין,	אַת (בצירה) 219, 212 וְאַת (בצירה) 185, 155 שתיהן בלי מקף
מילת *עַל- 972	מילת *כִּי- 444 מופע	מילת *אִם- 406	מילת *לֹא- 530	מילת *נָא- 1, מילת *נָא 85
טפחא	5846	11294		2
מונח (כולל מונח לגרמיה)	4606	9203		3
מרכא	5156	9138		4
זקף-קטן	4439	6995		5
סלוק	5846	5853		6
אתנח	5486	5492		7
פשטא	3817	5440		8
געיה	2441	3286		(כמו סלוק)
מהפך	2544	3048		9
תביר	2343	2679		10
רביע	2122	2447		11
קדמא	1782	2121		12 (צורה כפשטא, מיקום בתוך מלה)
אזלא / גרש	1040	1120		13 (גרשיים מלעלי)
דרגא	1018	1090		14
זקף-גדול	491	527		15
גרשיים	496	512		16 (גרש מלרעי)
תלישא-קטנה (=תרסא)	448	458		17
פסק (כולל מונח לגרמיה)	357	387		18
זרקא	372	375		19
סגול	372	372		20
יתיב	341	357		21
תלישא-גדולה(=תלשא)	261	269		22
מונח לגרמיה	246	259		(מונח ופסק)
פזר	152	159		23
מרכא-כפולה	5	5		24
שלישלת	4	4		25 תמיד פסק אחריה
קרני-פרה	1	1		26
ירח-בן-יומו (=גלגל)	1	1		27, ללא קדמא 26
סה"כ סימני טעמים		84367	84119	84119 ללא מונח לגרמיה
סה"כ ללא מקף וגעיה		69606	80833	80833 ללא געיה
לגר"א באותם סימנים 37 תפקידים				העודף בגלל מלים עם שני טעמים
מרכא טפחא	בתנ"ך 11970 מהם בתורה 3889	בתנ"ך 15074 מהם בתורה 4962		
מרכא מלה מקף טפחא	בתנ"ך 2838 מהם בתורה 872	בתנ"ך 2960 מהם בתורה 901		

		בתנ"ך 3833 מהם בתורה 1272	בתנ"ך 3604 מהם בתורה 1187	תביר מרכא (כנראה אחריו טפחא)
		בתנ"ך 1242 מהם בתורה 422	בתנ"ך 1216 מהם בתורה 409	תביר מלה מקף מרכא (כנראה אחריו טפחא)
		648	626	מרכא תביר [מרכא] טפחא
		12	12	מרכא מלה-תביר
		750	723	דרגא תביר [מרכא] טפחא
	סה"כ עם תביר בתווך 1673	263	258	דרגא מלה-תביר
		842	821	תביר ללא דרגא או ללא מרכא לפניו
		4	4	תביר תביר
		3	3	תביר מלה-תביר
		6 בתנ"ך, 2 מהם בתורה	6 בתנ"ך, 2 מהם בתורה	תביר דרגא
		1 ביחזקאל	1 ביחזקאל	תביר מלה-דרגא
	מהם 9 רביע לפני תביר, 1 ז"ק, 1 קו"א	11	11	תביר טפחא ללא דרגא או ללא מרכא לפניהם
	מהם 9 רביע לפני תביר, 1 רביע גרשיים, 1 אתנח גרשיים	11	11	תביר מלה מקף טפחא ללא דרגא או ללא מרכא לפניהם
		180 בתנ"ך מהם 46 בתורה	180 בתנ"ך מהם 46 בתורה	כ"י – תביר מרכא טפחא
		206	203	קדמא מרכא
		38 + 4 (מלה מקף מרכא)	38 + 4 (מלה מקף מרכא)	קדמא מרכא פשטא [מונח] ז"ק
		5 לפחות	5 לפחות	קדמא מרכא [מלה מקף] זרקא [מונח] סגול
		115	114	קדמא מרכא תביר
		0	0	קדמא מרכא מלה-תביר
		207	205	קדמא דרגא תביר
		0	0	קדמא דרגא מלה-תביר
		17	17	קדמא מלה-דרגא
				קדמא מרכא ללא תביר אחריו
		6	6	קדמא מלה-מרכא ותביר אחריו
		9	9	קדמא מלה-מרכא ללא תביר אחריו
				קדמא דרגא ללא תביר אחריו
	77 פסוק בר' שמ' וי'	153	150	מרכא פשטא
	אפשר כי כולל קדמא מרכא			מרכא מלה-פשטא
	44 בתנ"ך, 3 בדברים	6	6	מרכא מונח לגרמיה
		311	301	מונח זקף-קטן במלה אחת קדמא זקף-קטן במלה אחת
		176	175	זקף-קטן זקף-גדול בין שני קיסרים
	סה"כ 201, 202	26	26	זקף-קטן מלה-זקף-גדול
		23 לוודא	23	זקף-גדול מלים (0-אחדים) זקף-קטן בין שני קיסרים
		52	52	זקף-קטן זקף-קטן בין שני קיסרים
		31	31	זקף-קטן מלה מקף זקף- קטן בין שני קיסרים
		248	242	זקף-קטן מונח זקף-קטן
		84	84	זקף-קטן פשטא זקף-קטן
		17	17	זקף-קטן יתיב זקף-קטן
		50	50	זקף-קטן יתיב מונח ... זקף-קטן
		107	106	זקף-קטן פשטא מונח ... זקף-קטן
		94	94	זקף-קטן מהפך פשטא ... זקף-קטן
				פשטא פשטא
				מהפך פשטא מהפך פשטא
		2	2	פשטא רביע
		1	1	פשטא מונח רביע

			795	846					
			20	20					
			6	6					אין אזלא-גרש מלה-קדמא ללא קדמא לפני אזלא
			35	35					קדמא ואזלא במלה אחת
									קדמא ואזלא ... קדמא ואזלא באותו פסוק
									קדמא ואזלא ... קדמא באותו פסוק
									קדמא ... קדמא ואזלא באותו פסוק
									קדמא ואזלא ... קדמא ואזלא בחצי פסוק
									קדמא ואזלא ... קדמא בחצי פסוק
									גרשיים או גרש ... קדמא ואזלא באותו פסוק
			201	201					קדמא ואזלא רביע
			2	2					קדמא רביע
									כלומר אין קדמא רביע
			237	237					שניהם רק בקדמא ואזלא במלה אחת
			235	235					רביע קדמא (עם או בלי אזלא)
			32	32					אזלא-גרש קדמא
			7	7					גרשיים מלה-קדמא
			21	21					גרשיים קדמא
			13	13					גרשיים או אזלא-גרש קדמא מהפך פשטא
			1	1					גרשיים או אזלא-גרש מונח מהפך פשטא
									אין
			3	3					גרשיים קדמא תביר תביר
			1	1					גרשיים קדמא מרכא זרקא
			5	5					4 מהם דרגא תביר מרכא טפחא 1 דרגא תביר טפחא
			1	1					גרשיים קדמא דרגא (רק עם תביר אחרי) (אין מונח או מרכא כפולה)
			92	92					אזלא-גרש דרגא (כנ"ל)
			6	6					5 אחרים מתבנית קדמא ואזלא דרגא
			92	92					גרשיים מלה רביע
			6	6					גרשיים רביע
			0	0					גרשיים מונח מונח רביע
			25	25					אזלא-גרש (ללא קדמא לפניו) מונח [מונח] רביע
									זו והתבנית הבאה משתרעות על פסוק או שניים
			15	15					קדמא ואזלא ... אזלא-גרש או גרשיים [מונח] רביע
			280	280					רביע בראש פסוק
			199	199					רביע אחרי אתנה
			27	27					אתנה מלה מקף רביע
									ללא טפחא בין סלוק לאתנה
									ללא טפחא בין אתנה לסלוק
									מלה פסק אתנה
									מלה פסק סלוק
									פשטא מהפך פשטא